

Öğretmen ve Velilerin Okul Öncesi Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Görüş ve Önerileri

Opinions and Suggestions of Teachers and Parents on The Problems They Encounter in Preschool Education

Taha Yazar¹, Abdulğafur İş²

¹Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, tahayazar2011@gmail.com, (https://orcid.org/0000-0002-2285-4889)

²Sorumlu Yazar, Öğr. Gör. Abdulğafur İş, Şırnak Üniversitesi, Cizre Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, gaffaris@hotmail.com, (https://orcid.org/0000-0001-8858-838)

Geliş Tarihi: 18.01.2025

Kabul Tarihi: 01.11.2025

ÖZ

Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitim ana gündem maddelerinden birini oluşturmuş ve bu konuda kayda değer düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenlemelerin okul öncesi eğitimle ilgili süregelen bazı sorunlara çözüm olup olmadığı da gerek kimi eğitim kurumlarındaki öğretmenler tarafından gerekse de paydaşlar tarafından kimi akademik ortamlarda tartışma konusu olmuştur. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde karşılaşılan sorunlara yönelik öğretmen ve velilerin görüş ve önerilerini belirlemektir. Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmış ve durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Mardin'deki sekiz anaokulunda görev yapan 35 öğretmen ve bu okullarda eğitimlerine devam eden 25 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Öğretmen ve velilerin araştırma konusu ile ilgili bakış açılarının çeşitliliğini yansıtabilmek için maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin sorun olarak gördükleri konuların başında veli, diğer branş öğretmenleri ve idarecilerin okul öncesi öğretmenliğine yönelik yanlış yaklaşımı, materyal eksikliği, evrak yükü, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, ders aralarının ve yardımcı personellerinin olmaması gibi konular gelmektedir. Öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmek için genellikle okul idaresi ile iş birliği yaptıkları, bazılarının bu sorunları bireysel olarak çözmeye çalıştıkları, bazılarının veliler ile iş birliği yaptıkları, bazılarının da meslektaşlarından yardım istedikleri belirlenmiştir. Öğretmenler daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için, aile eğitimi, yardımcı personel, ders süreleri, sınıf mevcutları başta olmak üzere çeşitli konularda bazı öneriler sunmuşlardır. Velilerin sorun yaşadıkları konuların başında okul yemekleri, kendi çocukları, sınıf mevcutları ve okula uyum gibi konular gelmektedir. Velilerin karşılaştıkları sorunlara öğretmen ve idare ile iş birliği, bireysel çaba, yakın çevreleri, milli eğitim müdürlüğü ve diğer velilerle iş birliği gibi yollarla çözmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Ayrıca veliler beslenme, sınıf mevcutları, hijyen, öğretmen ve idarecilerin yaklaşımı gibi konular başta olmak üzere çeşitli konularda öneri sunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimde sorunlar, öğretmen, veli.

ABSTRACT

In recent years, preschool education has become one of the main agenda items in our country and significant arrangements have been made on this issue. Whether these arrangements are solutions to some ongoing problems related to preschool education has been a subject of discussion both by teachers in some educational institutions and by stakeholders in some academic environments. The aim of this research is to determine the opinions and suggestions of teachers and parents regarding the problems encountered in preschool education. In this research, the qualitative research method was used and a case study design was used. The study group of the research consists of 35 teachers working in eight kindergartens in Mardin and

the parents of 25 students continuing their education in these schools. Maximum diversity sampling was used in order to reflect the diversity of perspectives of teachers and parents regarding the research topic. According to the findings obtained, teachers experience problems in some issues, especially in the approaches of parents, administrators and other branch teachers and in class sizes, and they usually ask for help from the school administration to solve these problems. Teachers have presented some suggestions for a more qualified preschool education, especially the issues they have problems with. Parents have problems with various issues such as school meals, their own children and class sizes, and they try to solve these problems by cooperating with the teachers and the administration. Parents have presented their suggestions for a more useful preschool education.

Keywords: Preschool education, problems in preschool education, teacher, parent.

GİRİŞ

Okul öncesi dönem, bireyin 0-6 yaş aralığını kapsayan, ilk öğrenmelerin gerçekleştiği, kişiliğin temellerinin atıldığı bir dönem olarak kritik bir öneme sahiptir (Burger, 2010; Kishalı & Gültekin Akduman, 2024). İnsan hayatı bir binaya benzetilirse, temelini ilk çocukluk dönemi olarak da adlandırılan okul öncesi dönemin oluşturduğu söylenebilir. Dolayısıyla binanın sağlam bir şekilde inşa edilmesi ve sağlamlığını muhafaza etmesi sağlam atılmış bir temel sayesinde mümkün olabilir. Bireyin ileriki yaşamında gerek akademik anlamda gerek sosyal hayatta derin etkiler yaratabilecek okul öncesi dönemdeki gelişim de aynı şekilde şansa ve tesadüflere bırakılmayacak kadar önem taşımaktadır. Bu dönemde hem evde ebeveynler tarafından hem de okul öncesi öğretmenleri tarafından verilen eğitimin niteliği çocuğun sonraki yaşamında karşılaşılabilecek engellerle baş etmesinde belirgin rol oynamaktadır.

Havighurst insan hayatında bazı kritik dönemlerin olduğunu belirtmiştir. Bireyin içinde bulunduğu dönemde bazı kazanımları edinmesi gerektiği, bu kazanımları edinmediği takdirde ileriki yaşamında bu durumdan olumsuz etkilenebileceği belirtilmiştir (Özer & Özer, 2006). Örneğin bir yaş civarında bebeğin atması gereken ilk adımı atamaması doğrudan psikomotor gelişimini olumsuz etkileyebileceği gibi ilerleyen zamanlarda dolaylı olarak sosyal gelişimini de olumsuz etkileyebilir. Benzer şekilde ilköğretim birinci sınıfa başlayan bir çocuğun kalemi doğru bir şekilde tutamayıp yazmayı geç öğrenmesi akademik başarısını olumsuz yönde etkileyebilir. Farklı yaş grupları ve gelişim dönemleri için örnekler çoğaltılabilir. Son yıllarda bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yaygınlaşmaya başlayan okul öncesi eğitimin önemine dair bazı çalışma sonuçlarına (Başal, 2005; Brooks, 2004; Demiriz vd., 2003; Denizel Güven & Cevher, 2005; Durmuş Çelebi & Akkaya, 2011; Gedikoğlu, 2005; Güler & Bıkmaz, 2002; Kohl et al., 2000; Oktay, 1999; Taner Derman & Başal, 2010; Yazar & Erkuş, 2011). bakıldığında; okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimini ön planda tuttuğu, akademik başarısını ve sosyal uyumunu artırdığı, geleceğini şekillendirdiği, bu dönemde kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte de bireyin kişilik yapısını, tavır ve alışkanlıklarını, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği, bunun yanında ailelerin okul öncesi eğitim ile ilgili bilgilendiği ortaya konmuştur. Gelişimin çok hızlı olduğu kişiliğin şekillendiği bu dönemde verilen eğitimin kalitesi önem arz etmektedir. Okul öncesi dönemde verilen planlı ve kaliteli eğitim, çocukta öğrenmeyi ve öğrenme isteğini artırdığı, gelişim alanlarını olumlu etkilediği gibi tüm yaşamında da başarılı olmasını sağlamaktadır (Balat, 2011; Erkan & Kırca, 2010; Kerem & Cömert, 2003). Carneiro ve Heckman (2003) yaptıkları çalışmada okul öncesi eğitime yapılan yatırımların diğer kademelere nazaran daha az maliyetli olmasına rağmen uzun vadede daha çok getirisi olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında nitelikli bir okul öncesi eğitim; fiziksel koşulların, personelin ve programın iyi seçilip planlanmasına bağlıdır (Oktay, 1999).

Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitime verilen önemin artmasıyla birlikte; okul öncesi eğitim programı, okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki yapıları ve sahip oldukları imkânlar, öğrenci sayıları, öğretmenlerin nitelikleri, velilerin tutumları ile bu tutumların uygulamalara yansımaları, öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler ve toplumun okul öncesi eğitime

bakışı gibi pek çok konu ön plana çıkmaya başlamıştır (Ağgöl Yalçın & Yalçın, 2018). Özellikle 17. 18. 19. ve son olarak 20. Milli Eğitim Şuralarında ana gündem maddelerinden birini oluşturan okul öncesi eğitimin hem nitelik hem de yaygınlaştırma açısından ele alınması ve buna bağlı olarak eğitim politikalarında atılan adımların bu ilginin artmasının temel kaynağını oluşturduğu söylenebilir.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV, 2009) tarafından Türkiye’de altı yıllık aralıklarla gerçekleştirilen iki araştırmada, okul öncesi dönemde verilen eğitimin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinin; iyi eğitim almış öğretmenler, öğretmen-çocuk etkileşiminin niteliği, dil açısından zengin öğrenme ortamları, sınıf mevcutlarının azaltılması, öğretmen-öğrenci oranının uygun düzeyde olması, güvenli bir eğitim ortamı, çeşitli ve nitelikli eğitim materyalleri ile yaş düzeyine uygun programların uygulanması gibi faktörlere bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma bulgularında, nitelikli olmayan eğitim uygulamalarının beklenen gelişimsel kazanımları sağlamadığı ve bu niteliklerin yetersiz olduğu kurumlara devam eden çocukların gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği vurgulanmıştır. Okul öncesi eğitimin niteliğine öğretmenler kadar etki eden diğer aktörler de velilerdir. Velilerin okul öncesi eğitimin öneminin farkında olmaları, okul öncesi eğitim kurumlarını çocuklarını geçici bir süreliğine bıraktıkları bir yer gözüyle değil, potansiyellerini en üst seviyeye çıkaracağına inandıkları bir yer olarak görmeleri, öğretmen ve diğer okul çalışanları ile etkili bir iletişim kurmaları okul öncesi eğitimin niteliğine etkisi açısından oldukça önemlidir.

Çocuğun eğitimiinden okul ile birlikte aile de sorumludur. Anne babaların çocuğun eğitimine erken yaşlarda başlamaları bu dönemdeki kazanımları da o oranda arttırmaktadır. Bunun yanında ebeveynlerin erken yaşlarda eğitime katılmaları, ev ile okul arasındaki devamlılığı da sağlayarak çocuğun edindiği bilgi ve becerilerin pekiştirilmesinin yanında eğitimde sürekliliğin sağlanmasına bağlı olarak başarının artmasına da etki etmektedir. Zamanlarının büyük bir bölümünü evde geçiren çocuklar için her aile bireyi, çocukta var olan potansiyeli ortaya çıkarma, potansiyelini kullanma, kendini gerçekleştirebilmesi için uygun ortam ve koşulları hazırlama, çocuğu teşvik etme, başarısını artırma ve destekleme için potansiyel bir güce sahiptir (Dunst & Dempsey, 2007; Gümüşeli, 2004; Okul Öncesi Eğitimle Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi [OBADER], 2013; Zulkarnain, 2009).

Alan yazında okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitimdeki sorunlara ilişkin görüşleri ile ilgili çalışmalar (Kerem & Cömert, 2005; Tezel Şahin vd., 1997), ele alınmıştır. Ayrıca, okul öncesi eğitime devam eden çocukların velileriyle yürütülen araştırmalar incelendiğinde, çalışmaların genellikle velilerin okul öncesi eğitim harcamalarına (Sarışık, 2019; Yolcu & Yeşilyurt Yalçın, 2020) ve okul öncesi eğitimin yapısı ile niteliğine ilişkin görüşlerine (Argon & Akkaya, 2008; Konca, 2020) odaklandığı görülmektedir. Bununla birlikte, okul öncesi eğitimin farklı bileşenlerini öğretmenler, veliler ve okul yöneticileri kapsayan araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, okul öncesi öğretmenleri, yöneticileri ve velilerin okul öncesi eğitim finansmanı ile harcamalar konusundaki görüşlerini inceleyen çalışmalar (Cinoğlu vd., 2012; Saklan, 2011) yer almaktadır. Bunun yanında yine tüm bileşenlerin yer aldığı ana sınıflarında eğitimde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerin incelendiği (Arslan, 2023; Kılıç, 2019; Sabancı vd., 2018) araştırmalar da vardır. Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitim, ana gündem maddelerden birini oluşturmuş ve bu konuda kayda değer düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle son yapılan Milli Eğitim Şuralarında ve hükümetin eğitim programında okul öncesi eğitimin hem nicelik hem de nitelik açısından ele alındığı, yaygınlaştırma çalışmalarına hız verildiği ve bu konuda bazı somut adımların atıldığı görülmektedir. Atılan bu adımların okul öncesi eğitimle ilgili süregelen bazı sorunlara çözüm olup olmadığı da gerek kimi eğitim kurumlarındaki öğretmenler tarafından gerekse de paydaşlar tarafından kimi akademik ortamlarda tartışma konusu olmuştur. Tartışma konusu olan bu durumların bilimsel bir bakış açısıyla irdelenerek ele alınması gerekmektedir. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitimin en önemli paydaşları olan öğretmen ve velilerin eğitim öğretim süreci içinde karşılaştıkları sorunlara yönelik görüş ve önerilerini belirlemektir. Alan yazında sadece

öğretmenler veya sadece velilerin karşılaştıkları sorunlar ile ilgili araştırmalar yaygındır. Okul öncesi eğitimde diğer öğretim kademelerine nazaran aile katılım çalışmalarına daha çok yer verildiği düşünüldüğünde, mevcut sorun ve olası çözüm önerilerinin de birlikte değerlendirilmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmen ve velilerin karşılaştıkları sorunların ve bu konudaki önerilerinin aynı çalışmada yer almasının önemli olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim ile ilgili asıl sorumluların, temelde öğretmen ve önemli paydaşlardan veli görüşleri ile ilgili elde edilen verilerin bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bu anlamda olası sorunların belirlenmesi ve geliştirilen öneriler doğrultusunda alana katkı sağlayabileceği umulmaktadır.

Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Öğretmenlerin;

1. Öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde karşılaştığı sorunlar nelerdir?
2. Öğretmenler karşılaştıkları sorunlara yönelik ne tür çözümler üretmektedirler?
3. Öğretmenlerin daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için önerileri nelerdir?

Velilerin;

1. Velilerin çocuklarının okul öncesi eğitime devam ettiği süreçte karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. Veliler karşılaştıkları sorunlara yönelik ne tür çözümler üretmektedirler?
3. Velilerin daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Nitel olarak yürütülen çalışmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi teknikler kullanılmakta, algı ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik bir süreç izlenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2021). Durum çalışması, araştırmanın zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu gözlem, görüşme ve doküman inceleme gibi veri toplama araçları ile derinlemesine incelendiği, durumların ve durumlara bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma desendir (Creswell, 2007).

2.1. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2022/2023 eğitim öğretim yılında Mardin merkezde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 8 anaokulu ve bu anaokullarında görev yapan 36 öğretmen ile bu okullarda eğitimlerine devam eden 25 öğrencinin velileri oluşturmaktadır. Öğretmen ve velilerin araştırma konusu ile ilgili bakış açılarının çeşitliliğini yansıtabilmek için maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Patton, 2002). Bu çalışmada öğretmenler için “kıdem”, veliler için ise “eğitim durumu” ve “mesleklerindeki farklılıklar” maksimum çeşitliliği oluşturmuştur. Aşağıda araştırmaya katılan öğretmen ve velilere ait kişisel bilgilerin yer aldığı tablolar yer almaktadır.

Tablo 1*Araştırmaya Katılan Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler*

Kişisel Bilgiler		f
Cinsiyet	Kadın	36
	Erkek	-
	Toplam	36
Mezuniyet	Lisans	35
	Yüksek Lisans	1
	Doktora	-
	Toplam	36
	1-5 Yıl	12
Kıdem	6-10 yıl	9
	11-15 yıl	11
	16-20 yıl	2
	21 ve Üzeri Yıl	2
	Toplam	36

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının kadın öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Mezuniyet ile ilgili bilgilere bakıldığında da katılımcıların neredeyse tamamının 35 lisans, sadece bir 1 kişinin yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Kıdem ile ilgili bilgilere bakıldığında çoğunluğunu 1-5 yıl 12 kişi, 6-10 yıl 9 kişi, 11-15 yıl 11 kişinin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanında katılımcıların ikisinin 16-20 yıl ve diğer ikisinin de 21 ve üzeri kıdeme sahip olduğunu görmekteyiz. Aşağıdaki tabloda da velilere ait kişisel bilgiler yer almaktadır.

Tablo 2*Araştırmaya Katılan Velilere Ait Kişisel Bilgiler*

Kişisel Bilgiler		f
Cinsiyet	Kadın	23
	Erkek	2
	Toplam	25
Mezuniyet	Okur-Yazar	1
	İlköğretim	2
	Lise	5
	Ön Lisans	6
	Lisans	11
Meslek	Lisansüstü	-
	Toplam	25
	Kamu	10
	Özel	4
	Diğer	11
	Toplam	25

Araştırmaya katılan velilere ait kişisel bilgiler incelendiğinde; katılımcıların 23'ünün kadın 2'sinin ise erkek olduğu görülmektedir. Öğrenim durumlarına bakıldığında 11'inin lisans, 6'sının ön lisans, 5'inin lise, 2'sinin ilköğretim ve 1'inin de okur-yazar olduğu görülmektedir. Velilerin meslek bilgilerine bakıldığında da 10'unun kamu çalışanı, 4'ünün özel sektör çalışanı ve geriye kalan 11'inin de diğer (ev hanımı) olduğu görülmektedir.

2.2. Veri toplama aracı

Araştırmada verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından biri okul öncesi öğretmenlerine bir diğeri de okul öncesi eğitime devam eden çocukların velilerine yönelik hazırlanan iki ayrı, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formları hazırlanırken alan yazın taraması yapılmış, alanda yapılan benzer çalışmalar incelenmiş, uzman görüşlerine (üçü eğitim bilimleri bölümünden biri okul öncesi öğretmenliği bölümünden toplam dört akademisyen) başvurulmuş, görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve üzer sorudan oluşmak üzere iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırma için Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan (24.04.2023-484023) Etik Kurul İzni alınmıştır.

2.3. Veri toplama süreci ve analizi

Araştırma için gerekli izinler alındıktan sonra katılımcılardan randevu talep edilmiş ve katılımcıların müsait oldukları zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesi araştırmacı tarafından araştırmanın amacı ve araştırmacılar hakkında bilgi verilerek güvenli bir ortam oluşturulmaya özen gösterilmiştir. Katılımcılardan izin alınarak telefondaki ses kayıt programı ile görüşmelerin kaydedilmesi talep edilmiş ve gönüllü katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Velilerin büyük bir kısmı seslerinin kaydedilmesini istememiş ve görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Görüşmeler yaklaşık 35-50 dakika sürmüş ve görüşme sonunda alınan görüşler araştırmacı tarafından katılımcılara tekrar edilerek teyit edilmeye çalışılmıştır.

Nitel veri analizi, verilerin kodlanması, temaların bulunması, tema ve kodların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada yapılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırmada içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri birlikte kullanılmış tema ve alt temalar oluşturulmuş öğretmen ve velilerin konu ile ilgili görüş ve önerileri doğrudan alıntılarla aktarılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için elde edilen veriler araştırmacılar ve bir okul öncesi öğretmeni tarafından ayrı ayrı incelenmiştir. Miles ve Huberman'ın (2021) önerdiği güvenilirlik formülü $\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş birliği}}{(\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı})}$ kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda güvenilirlik %91,3 olarak hesaplanmıştır. Hesaplamanın %70'in üstünde çıkması çalışma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 2021). Ayrıca araştırmanın güvenilirliğini artırmak için katılımcılara ait görüşler olduğu gibi aktarılmaya çalışılmıştır. Katılımcı görüşleri aktarılırken, katılımcılara ait kişisel bilgiler kodlanarak verilmiştir. Oluşturulan kodlar şu şekildedir;

Öğretmenler için oluşturulan kodlar: Cinsiyet için, Kadın (K), Erkek (E); Mezuniyet için, Lisans (L), Yüksek Lisans (YL), Doktora için (Dr.); Kıdem için, 1-5 yıl (1), 6-10 yıl (2), 11-15 yıl (3), 16-20 yıl (4) ve 21 ve üzeri için de (5) şeklinde oluşturulmuştur.

Ör. 2-YL/K: 6-10 yıl kıdeme sahip, yüksek lisans mezunu kadın öğretmen şeklinde kodlanmıştır.

Veliler için oluşturulan kodlar: Cinsiyet için, Kadın (K), Erkek (E); Mezuniyet için, Okur-yazar (1), İlköğretim (2), Lise (3), Ön lisans (4), Lisans (5), Lisansüstü (6); Meslek için, Kamu (A), Özel (B) ve Diğer seçeneği için de (C) şeklinde oluşturulmuştur.

Ör. 5-A/K: Lisans mezunu, kamuda çalışan kadın veli şeklinde kodlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada öğretmen ve velilere ait görüşler çalışma soruları çerçevesinde iki farklı başlık altında ele alınmıştır. Bu bölümde oluşturulan tema ve alt temalar doğrultusunda katılımcı görüşlerine de yer verilerek mevcut durum ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. İlk önce öğretmenlerden elde edilen veriler, daha sonra da velilerden elde edilen veriler analiz edilmiş

konu bir bütünlük içinde ele alınmaya çalışılmıştır. Aşağıda araştırmaya katılan öğretmenlere ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Süreç İçinde Karşılaştıkları Sorunlar

Tema	Alt Temalar	f
Karşılaşılan Sorunlar	Yaklaşımlar	18
	Materyal Eksikliği	14
	Evrak Yüğü	11
	Ders Süresi ve Teneffüs	11
	Sınıf Mevcudu	11
	Yardımcı Personel Eksikliği	10
	Fiziki Ortam	10
	O.Ö Eğitimde Bir Standartın Olmaması	7
	Aile Katılımı	7
	Öğretmenler Arası Rekabet	7
	MEB Ücretsiz Dağıtılan Yemekler	6
	MEB Kaynak Kitaplar	4
	Kaynaştırma Öğrencileri	4
	Hijyen	2
	Yaygınlaştırma Çalışmaları	2
	Aidatların Kaldırılması	2
	Dil Problemi	2

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin süreç içinde en sık karşılaştıkları sorunlara ait tema ile ilgili en çok dile getirilen alt temaların öğretmen veli ve idareci yaklaşımı, materyal eksikliği, evrak yükü, ders süreleri ve teneffüs, sınıf mevcutları, yardımcı personel ve fiziki ortam ile ilgili olduğu görülmektedir. Bunların yanında okul öncesi eğitimde bir standardın olmaması, aile katılım çalışmaları, öğretmenler arasında yanlış rekabet, MEB tarafından dağıtılan ücretsiz yemekler ve kitaplar, kaynaştırma öğrencileri, hijyen, yaygınlaştırma çalışmalarının özensiz yapılması, aidatların kaldırılması ve dil problemi gibi alt temalar yer almaktadır. Oluşturulan alt temalara ait öğretmen görüşleri aşağıda verilmeye çalışılmıştır.

Yaklaşımlar alt temasında yer alan veli, diğer branş öğretmenleri ve bazı idarecilerin yaklaşımı ile ilgili olarak katılımcılardan biri; **2-L/K**: “...Veliler bize bakıcı gözüyle bakıyor. Tuvaletlerini yapmalarından tutun da beslenmelerine kadar evde kendilerinin yaptırmadığı bazı şeyleri bizden istiyorlar...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı; **2-L/K**: “...Bazı velilerin yaklaşımı çok yanlış. Bazen ebeveynlik veya bakıcılık da yapmamız isteniyor. Örneğin gecenin bir vakti veli beni arayıp çocuğuna uyuması gerektiğini veya ilacını içmiyorsa ilacını içmesi gerektiğini söylememizi istiyor...” şeklinde bu konudaki düşüncelerini ve yaşadıkları sorunu belirtmiştir. Veli yaklaşımı ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K**: “...Veliler bu dönemde çok korumacı bir tavır sergiliyorlar ama aynı çocuk iki ay sonra birinci sınıfa başladığında aynı hassasiyeti göstermiyorlar. Toplumun ve velilerin okul öncesi eğitim ve öğretmenine bakışı yanlış...” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Diğer branş öğretmenlerinin yaklaşımıyla ilgili katılımcılardan biri; **3-YL/K**: “...Toplumun ve maalesef bazı meslektaşlarımızın okul öncesi öğretmenine yaklaşımı çok yanlış. Örneğin yan binamızdaki ilköğretim okulundaki meslektaşım bir gün eşinin müsait olmadığını ve çocuğunu bana bırakmak istediğini söyledi. Aynı şekilde komşum kreş ücretlerinin fazla olduğunu belirterek küçük çocuğunu idare edip edemeyeceğimi sordu...” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Benzer şekilde bazı meslektaşlarının ve okul idarecilerinin yaklaşımıyla ilgili olarak katılımcılardan biri; **2-L/K**: “...Anaokulu öğretmenliğine ne yazık ki bazı meslektaşlarımızın ve özellikle ilkokul bünyesinde açılan ana sınıfların bağlı olduğu okul idarecilerinin bakış açılarında büyük bir sorun var. Eğitim camiasında da okul öncesi öğretmenliğini çok önemsiz ve değersiz bir alan olarak görenler var...” şeklinde bazı eğitimcilerin

bu konuda çok yanlış bir bakış açısına sahip olduklarını belirtmiştir. Başka bir katılımcı **4-L/K**: “...Veliler ve bazı okul idarecileri tarafından öğretmen olarak değil de daha çok bakıcı olarak görülmüyoruz. Bunun yanında örneğin pandemide çalışan anneler işe gidebilsin diye okul öncesi eğitim kurumlarının açık olmasını istediler. Maalesef o süreçte bizlerin de öğretmen ve birer anne olduğumuz göz ardı edildi...” şeklinde görüş ve bu konuda yaşadıkları sorunu dile getirmiştir.

Materyal eksikliği sorunu ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K**: “...Sınıflarımızda ihtiyaç duyduğumuz bütün materyallere sahip değiliz...” şeklinde mevcut sorunlarını dile getirmiş, başka bir katılımcı; **1-L/K**: “...Materyal eksikliğimizin yanında gönderilen kaynak kitaplar yetersiz ve öğrenme merkezlerimizde yeteri kadar materyalimiz yok...” şeklinde görüş belirtmiştir. Materyal eksikliğini nitelik açısından büyük bir eksiklik olarak gören katılımcılardan biri; **3-YL/K**: “...Nitelikli bir okul öncesi eğitim için gereken donanımlı materyallere maalesef sahip değiliz...” diyerek materyal eksikliği ile ilgili mevcut sorunlarını dile getirmiştir. Katılımcıların bazılarının sorun olarak gördükleri evrak yükü ile ilgili görüşlerine bakıldığında katılımcılardan; **1-L/K**: “...Gereksiz evraklarla uğraşmamız zamanımızı alıyor. Birçok şeyi resmiyet için evraklara kaydetmemiz bizi yoruyor ve bu durum motivasyonumuzu düşürüyor...” şeklinde görüşlerini belirtmiş, başka bir katılımcı da **3-YL/K**: “...Evrak yükümüz çok fazla. Evde bile ailemize ayırmamız gereken zamanı doldurulması gereken evraklar yüzünden ayıramıyoruz. Örneğin karne süsleme, karne hediyesi, detaylı yazılan günlük planlar, gelişim raporları gibi işler çok zamanımızı alıyor...” diyerek bu konuda yaşadıkları sıkıntıyı dile getirmiştir. Ders sürelerinin sorun olduğunu belirten katılımcılardan bazılarının ait görüşlere baktığımızda; **3-L/K**: “...Aralıksız beş saat ders yapmamız hiç insani değil. Çocukları yalnız bırakıp bazı temel ihtiyaçlarımızı bile gidemiyoruz ancak bir arkadaşımızdan rica edip çocukları bırakıyoruz ve bazı kişisel ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu dile getirmiş, başka bir katılımcı diğer okul kademeleriyle karşılaştırma yaparak; **2-L/K**: “...Diğer branşlarda ders süresi 40 dk. bizde ise 50 dk. ve teneffüsümüz yok...” benzer şekilde başka bir katılımcı; **4-L/K**: “...Ders saati olarak diğer öğretmenlerden daha fazla çalışmamıza rağmen pek değer göremiyoruz...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu ifade etmiştir. Başka bir katılımcı; **2-L/K**: “...Öğretmenlerin teneffüs durumu olmadığı için velilerle çoğu kez bir araya gelme fırsatı olmuyor...” diyerek bu durumun velilerle görüşmelerine engel olduğunu dile getirmiştir.

Sınıf mevcutlarının fazla olduğunu düşünen bazı katılımcılara ait görüşlerine baktığımızda; **3-L/K**: “...Sınıf mevcutlarımız çok fazla ve bu da verimi düşürüyor. Bazen sınıfta sadece 15 öğrenci olunca çok etkili zaman geçirebiliyoruz...” diyerek, başka bir katılımcı; **1-L/K**: “...Sınıf mevcutlarımız çok kalabalık. Bazen birebir ilgilenmemiz gereken çocuklar oluyor ama yetişemiyoruz...” diyerek, başka bir katılımcı; **4-L/K**: “...Sınıf mevcutlarımız çok kalabalık, önce çocukların güvenliğini sağlamak zorunda kalıyoruz ve daha sonra eğitim etkinliklerine geçiyoruz...” diyerek kalabalık sınıfların nitelikli bir eğitim için büyük bir sorun olduğunu belirtmişlerdir. Yardımcı personel eksikliği ile ilgili bazı katılımcıların görüşlerine bakıldığında; **4-L/K**: “...Etkinliklerde bize yardımcı olacak bir personelin olmaması bizi zorluyor ve her şeyi tek başımıza yetiştirmeye çalışıyoruz...” şeklinde, başka bir katılımcı; **3-L/K**: “...Çocuklar diğer kademelerde olduğu gibi sabit bir şekilde sıralarında oturmuyorlar ve sürekli hareket halindedir. Bir yardımcımızın olmaması, bu koşturma ve hareketliliğe tek başımıza yetişmek zorunda kalmamız bizi yoruyor...” şeklinde ve bir diğer katılımcı da **4-L/K**: “...Yardımcı personelimiz olmadığı için temel ihtiyaçlarımızı gidermek veya farklı bir sebepten dolayı sınıftan beş dakikalığına dahi çıktığımızda gözümüz arkada kalıyor...” şeklinde görüşlerini belirterek bu konuda yaşadıkları sorunları ifade etmişlerdir.

Fiziki ortam ile ilgili katılımcı görüşlerine bakıldığında katılımcılardan biri; **1-L/K**: “...Sınıflarımızda bütün öğrenme merkezlerimiz yok ve en önemlisi bağımsız bir oyun odamız yok...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı; **3-L/K**: “...Nitelikli bir okul öncesi eğitim için fiziki ortamın uygun olması gerekiyor. Biz bu konuda maalesef yeterli donanıma sahip olmayan bir okuldayız. Sınıflarımız ve bahçemiz küçük, ortak oyun alanlarımız yok...” şeklinde görüş bildirmiştir. Okul ve sınıfların fiziki şartlarından yakından başka bir katılımcı; **3-YL/K**:

“...Okul fiziki açıdan yetersiz. Öğrencilerin beslenme saatinde yemek yiyebilecekleri bir alan yok mecburen sınıfta yiyoruz. Bu durum da hijyen ve zaman kaybı gibi sorunlara neden olabiliyor. Okul bahçemiz çok kullanışlı değil. Fen ve sanat etkinliklerini yapabileceğimiz alanlarımız yok. Bir etkinliği planlarken iki kere düşünmek zorunda kalıyoruz...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu dile getirmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarında yıl içinde yapılan etkinlik ve yürütülen faaliyetler ile ilgili bir standardın olmadığını belirten bazı katılımcılara ait görüşlere bakıldığında katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Bizde aylık planlar, kazanım ve göstergeler var. Bizden hiçbir branşta olmayan, sadece bunlara bakarak günlük planlarımızı tamamen kendimizin oluşturması isteniyor. Belli bir standart yok, bir okulun farklı sınıflarında bile farklı planlar uygulanıyor...” şeklinde görüşünü bildirmiş, başka bir katılımcı; **3-YL/K:** “...Okul öncesi eğitimde okul öncesi öğretim programı olmadığı halde bazı öğretmenler tarafından çok esnetiliyor. Bazı meslektaşlarımız okul öncesi eğitimin amacından saparak bazen çocuklara iki basamaklı toplama işlemi bile öğretmeye çalışıyor. Bazıları okuma yazma öğretmeye çalışıyor...” diyerek bu konuda yaşanan sorunu dile getirmiştir. Aile katılımı sorunu ile ilgili katılımcılardan biri; **1-L/K:** “...OBADER deki etkinlikleri yaptırmaya çalışıyoruz fakat çalışan velilerden dolayı tam bir katılım sağlanamıyor...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı da **1-L/K:** “...Aile ile iş birliği konusunda sorun yaşıyoruz. Burada öğrettiğimiz bir konu kavram vb. şey aile tarafından desteklenmediğinde çabuk unutuluyor veya ailenin öğrettiği şekilde uygulanıyor...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu dile getirmiştir.

Öğretmenler arasındaki rekabet ile ilgili katılımcılardan biri; **3-L/K:** “...Özellikle hizmet içi eğitimlere sosyal medyayı çok sık kullanan öğretmenlerin seçilmesini yanlış buluyorum. Bu durumun işini iyi yapan öğretmenleri işlerinden soğutacağını ve gereksiz bir şekilde sosyal medyaya yönlendireceğini düşünüyorum...” şeklinde görüşlerini belirtmiş, başka bir katılımcı da **2-L/K:** “...Maalesef bazı meslektaşlarımız eğitimi daha nitelikli yapmak yerine ailenin gözüne girmek için daha kaliteli fotoğraf çekirme ve paylaşma peşindeler. Bu da velilerin öğretmenleri yanlış bir şekilde kıyaslamalarına neden oluyor...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu belirtmişlerdir. MEB tarafından okulda ücretsiz dağıtılan yemekler ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Teoride çok güzel düşünülmüş olsa da pratikte gereksiz bir masraf olarak görünüyör maalesef...” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Benzer şekilde öğretmenlerin sorun olarak gördükleri MEB tarafından gönderilen kaynak kitaplar ile ilgili katılımcılardan biri; **1-L/K:** “...MEB’in gönderdiği kaynaklar yetersiz. Bu yüzden etkinliklerde kullanmak için ek kaynaklardan yararlanmaya çalışıyoruz...” şeklinde görüş belirtmiştir.

Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili katılımcılardan biri; **3-YL/K:** “...Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili profesyonel olarak değil de daha çok vicdani bir şekilde yaklaşmamız isteniyor. Bu sefer de diğer çocuklara haksızlık yaptığımızı düşünüyorum...” şeklinde ve bir diğer katılımcı da **1-L/K:** “...Özel eğitim kurumlarında bir sınıfta iki özel eğitim öğretmeni görev alıyorken bizim normal ve kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıfta tek başımıza yeterli olmamız bekleniyor...” şeklinde görüşlerini belirterek bu konuda yaşadıkları sorunu ifade etmişlerdir. Okul ve sınıflardaki hijyen ile ilgili katılımcılardan biri; **3-YL/K:** “...Temizlik personelimiz yok ve sınıflarımızı öğrencilerimizle birlikte temizlemeye çalışıyoruz...” şeklinde görüş belirtmiştir. Yaygınlaştırma çalışmalarında yaşanan sorunla ilgili bir katılımcı; **4-L/K:** “...Yaygınlaştırma çalışmaları sınıf mevcutlarının artırılması ile değil daha çok okul öncesi eğitim kurumunun açılmasıyla sağlanmalıdır...” diyerek bu konudaki görüşlerini dile getirmiştir. Aidatların kaldırılması ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Velilerin okula her ay az da olsa belli bir miktar aidat ödemeleri ufak tefek bazı ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyordu. Bu anlamda bakanlık o eksikliklerimizi giderecek bir ödenek göndermezse sıkıntı yaşarsınız...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu ve çekincelerini dile getirmiştir. Dil problemi ile ilgili katılımcılardan biri; **1-L/K:** “...Dil problemi yaşayan yabancı uyruklu öğrencilerim var ve yoğun iş gücünden dolayı Türkçe dil etkinliklerine fazladan zaman ayıramıyorum...” diyerek bu konuda yaşadıkları sorunu belirtmiştir.

Tablo 4*Öğretmenlerin Süreç İçinde Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Ürettikleri Çözümler*

Tema	Alt Temalar	f
Üretilen Çözümler	Okul İdaresiyle İş Birliği	22
	Bireysel Çözümler	16
	Velilerle İş Birliği	8
	Meslektaşlarıyla İstişare	4

Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm bulma konusunda daha çok okul idaresiyle iş birliği yaptıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra kendilerinin çözebilecekleri sorunlara yönelik bireysel çözümler ürettikleri, velilerle iş birliği yaptıkları ve meslektaşlarıyla istişare ederek sorunları çözmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin süreç içinde karşılaştıkları sorunlara yönelik ürettikleri çözümlere ilişkin bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Okul idaresi ile iş birliği yapan katılımcılardan biri; **4-L/K:** “...İdareimiz özellikle hijyen konusunda çok hassas, temizlik ve beslenme konusunda sürekli yardımcı olmaya çalışıyorlar...” diyerek bu konuda idarecileri ile iş birliği içinde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Başka bir katılımcı da **3-L/K:** “...problemlı bazı velilerle iletişim kurma, okulun fiziki yapısı ve donanımsal destek ile ilgili idarecilerimizle sürekli iş birliği halindeyiz...” diyerek okul idaresinden destek aldıklarını belirtmişlerdir. Bireysel çözümler üretme ile ilgili katılımcı görüşlerine bakıldığında; **1-L/K:** “...Özellikle kaynak ve materyal konusunda kendim bir şeyler hazırlayıp bu sorunu gidermeye çalışıyorum...” şeklinde görüş belirtmiş başka bir katılımcı; **3-L/K:** “...Dil problemi yaşayan öğrencilerim için kendim bazı materyaller hazırlayarak bu sorunu önemli ölçüde hallettim...” karşılaştığı bazı sorunları kendi yöntemleriyle çözdüğünü dile getirmiştir. Başka bir katılımcı; **2-L/K:** “...Aidatlar kaldırıldığı ve okula yeterli miktarda ödenek gelmediği için etkinliklerde ihtiyaç duyduğumuz birçok şeyi kendi cebimizden karşılıyoruz...” etkinlikler için maddi destek sağlayarak bireysel çözümler ürettiklerini belirtmiş başka bir katılımcı da; **1-L/K:** “...Genellikle çözülebilecek sorunları kendimiz çözmeye çalışıyoruz. Sınıflarımız küçük ve bizim bunu değiştirme gibi bir gücümüz yok ama farklı alternatifler bularak (örneğin dış mekân kullanımı) süreci daha verimli hale getiriyoruz...” diyerek karşılaştıkları sorunları bireysel olarak çözmeye çalıştığını belirtmiştir. Veliler ile iş birliği ile ilgili katılımcılardan biri; **5-L/K:** “...Özellikle yaptığımız gezi ile ilgili sürekli velilerimin desteğini alıyorum. Bunun yanında bazı harcamalarımızda maddi durumu iyi olmayan öğrencilerime diğer velilerim katkı sunmaya çalışıyorlar...” şeklinde görüş belirtmiş, başka bir katılımcı; **1-L/K:** “...Sene başında velilerle toplantılar yaparak süreçten ve bizden beklentileri, bizim kendilerinden beklentilerimiz vb. konular hakkında bilgilendirmeler yaparak velileri sürece dahil ettik. Süreci iş birliği içinde yürütmeye çalışıyoruz...” diyerek bu konuda velilerle iş birliği yaptıklarını ifade etmiştir. Meslektaşlarıyla istişare ile ilgili katılımcılar; **2-L/K:** “...Daha tecrübeli meslektaşlarımla yardımlarına başvuruyorum...” şeklinde, başka bir katılımcı; **3-L/K:** “...Bazı öğrenciler ile ilgili tecrübeli meslektaşlarımla ve okulumuzdaki PDR hocamızın yardımlarına başvuruyorum...” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 5*Öğretmenlerin Daha Nitelikli Bir Okul Öncesi Eğitim İçin Önerileri*

Tema	Alt Temalar	f
Öneriler	Aile Eğitimi Çalışmaları	19
	Yardımcı Personel Tahsisi	13
	Ders Sürelerinin Düzenlenmesi	12
	Sınıf Mevcutlarının Düşürülmesi	10
	Okulların Fiziki Şartlarının İyileştirilmesi	9
	Evrak Yükünün Azaltılması	7
	Mesleki İtibar	6
	Beslenme İle İlgili Düzenleme	5
	Kaynaştırma Eğitiminde Düzenleme	5
	Yaygınlaştırma Çalışmaları	5
	Okul Öncesi Eğitimde Standartlaşma	6
	Materyal Desteğinin Sağlanması	6
	Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim Desteği	4

Tablo incelendiğinde öğretmenlerin daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için belirttikleri görüşlere ait en çok belirtilen alt temaların; aile eğitim çalışmaları, yardımcı personel tahsisi, ders sürelerinin düzenlenmesi sınıf mevcutlarının düşürülmesi, okulun fiziki şartlarının iyileştirilmesi ve evrak yükünün azaltılması alt temaları olduğu görülmektedir. Bunların yanı sıra mesleki itibar, beslenme ile ilgili düzenleme, kaynaştırma eğitiminde düzenleme, yaygınlaştırma çalışmalarında özen, okul öncesi eğitimde standartlaşma, materyal desteğinin sağlanması ve hizmet içi eğitim desteği ile ilgili öğretmen görüşleri de yer almaktadır. Oluşturulan alt temalarla ilgili öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Katılımcıların en çok öneri sunduğu aile eğitimi çalışmaları ile ilgili katılımcılardan biri; **3-L/K:** “...sene başında bütün öğretmenler tarafından ailelere yönelik yapılacak çalışmalar hakkında bazı eğitimlerin verilmesi, velilerin öğretmen ve okula karşı daha yapıcı bir tavır sergilemelerini sağlayacaktır...” şeklinde öneri sunmuştur. Yardımcı personel desteği ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Çocuk gelişimi bölümü ön lisans mezunlarının kadrolu veya sözleşmeli bir şekilde atamaları yapılarak yardımcı öğretmen statüsünde çalışmaları sağlanabilir...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı; **2-L/K:** “...Özel eğitimde olduğu gibi okul öncesi eğitim sınıflarında da iki öğretmenin bulunması gerekiyor...” diyerek bu konudaki önerisini sunmuştur. Sınıf mevcutlarının düzenlenmesi ile ilgili; **2-L/K:** “...Nitelikli bir okul öncesi eğitim için sınıf mevcutlarının en fazla 15-20 arasında olması gerekiyor...” diyerek bu konudaki önerisini dile getirmiştir. Okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi ile ilgili katılımcılardan biri; **4-L/K:** “...Sınıflarımız çok küçük olduğu için bütün öğrenme merkezlerini oluşturamıyoruz. Bunun için bütün sınıfların belirli bir standartta olması gerekir...” şeklindeki önerisini dile getirmiştir. Katılımcı **3-L/K:** “...okulda ortak kullanım alanlarımız (mutfak, oyun odası vb.) olmalı, bunun yanında uygun bir bahçe düzenlemesiyle süreç daha verimli hale getirilebilir...” diyerek bu konudaki önerisini belirtmiştir. Evrak yükünün azaltılması ile ilgili **3-YL/K:** “...Evrak yükümüz azaltılırsa stresten kurtulup hem çocuklara hem de kendimize daha fazla zaman ayırabiliriz...” şeklinde önerisini dile getirmiş, başka bir katılımcı; **2-L/K:** “...Prosedüre uygun olsun diye birçok gereksiz evrak dolduruyoruz (gözlem ve gelişim raporları, stajyer değerlendirme formları vb.). Örneğin karne diye yazdığımız gelişim raporlarını velilere vermek yerine çocuklara yönelik daha somut karneler hazırlayabiliriz...” diyerek bu konudaki önerisini belirtmiştir.

Mesleki itibar ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...bünyesinde anasınıfı bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki idarecilere okul öncesi eğitim ile ilgili seminer çalışmaları yapılarak hem okul öncesi eğitime hem de okul öncesi öğretmenlere yönelik bakış açısı değiştirilebilir...” şeklindeki önerisini dile getirmiş, başka bir katılımcı; **1-L/K:** “...MEB,

diğer kademelerde olduğu gibi okul öncesi döneme yönelik kaynak kitaplar hazırlayarak velilere gönderebilir. Bu şekilde veliler çocuklarını oyun parkına değil de okula gönderdiklerini düşünüp daha ciddi bir yaklaşım sergileyebilirler...” diyerek bu konudaki önerisini belirtmiştir. Beslenme ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerine yardımcı olacak sağlıklı ve dengeli besinlerin verilmesi daha doğru olacaktır...” şeklinde beslenme konusundaki önerisini dile getirmiştir. Kaynaştırma eğitiminde düzenleme ile ilgili katılımcılardan; **3-L/K:** “...Anaokullarında özel eğitim öğretmenleri de görev yapmalı ve bu konuda okul öncesi öğretmenleri ile iş birliği içinde çalışmalıdır...” şeklinde bir öneri sunmuştur. Yaygınlaştırma çalışmaları ile ilgili olarak bir katılımcı; **2-L/K:** “...Daha çok okul öncesi eğitim kurumu açılarak bazı olumsuz durumların önüne geçilebilir. Örneğin bu sayede sınıf mevcutları düşürülerek daha nitelikli bir okul öncesi eğitim sağlanabilir...” şeklinde öneri belirtmiştir.

Okul öncesi eğitimde standartlaşma ile ilgili katılımcılardan; **2-L/K:** “...MEB tarafından günlük planlar hazırlanarak bütün okul öncesi eğitim kurumlarına gönderilmeli ve bu konudaki farklı uygulamalar bir standarda kavuşturulmalıdır...” şeklinde, başka bir katılımcı; **4-L/K:** “...Okul öncesi eğitimi isminin erken çocukluk eğitimi şeklinde değiştirilerek bir branşlaşma yoluna gidilmelidir. Bunun yanında erken çocuklukta müzik, oyun, drama, fen eğitimi vb. etkinliklere için de bu alandaki uzman kişilerden yararlanılmalıdır...” diyerek önerilerini ifade etmiştir. Materyal desteğinin sağlanması ile ilgili katılımcılardan biri; **2-L/K:** “...Özellikle dezavantajlı bölgelerde materyal desteğinin sağlanması ve merkezi okullara da daha donanımlı materyallerin gönderilmesi niteliği arttıracaktır...” şeklindeki önerisini belirtmiştir. Öğretmenlere hizmet içi eğitim desteği ile ilgili katılımcı; **3-L/K:** “...Belirli aralıklarla öğretmenlere hem program hem de yapılan yenilikler ile ilgili nitelikli hizmet içi eğitimin verilmesi okul öncesi eğitimde niteliği arttıracaktır...” diyerek bu konudaki önerilerini dile getirmişlerdir.

Araştırmaya katılan bir diğer grup olan velilere ait bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6

Velilerin Süreç İçinde Karşılaştıkları Sorunlar

Tema	Alt Temalar	f
Karşılaşılan Sorunlar	Okul Yemekleri	16
	Çocuğun Kendisi	13
	Sınıf Mevcudu	11
	Okula Uyum	7
	Salgın Hastalık	6
	Öğretmen ve Okul İdaresi	6
	Hijyen	5
	Okulun Fiziki Yapısı	4
	Çocuğun Sınıf Arkadaşları	3
	Diğer Veliler	3
	Aile Etkinlikleri	3
	Materyal	2
	Okul Servisi	2

Tablo incelendiğinde velilerin eğitim öğretim sürecinde en çok yaşadıkları sorunların; okul yemekleri, kendi çocuklarından kaynaklanan sorunlar, sınıf mevcutları, okula uyum, salgın hastalık, öğretmen ve okul idarecileriyle yaşadıkları sorunlar olduğu görülmektedir. Bunların yanında hijyen, okulun fiziki yapısı, çocuğun sınıf arkadaşları, diğer veliler, aile etkinlikleri, materyal ve okul servisi gibi sorunlar da katılımcı görüşlerinden tespit edilen başlıca sorunlardır. Bu sorunlara yönelik doğrudan alınan veli ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Velilerin karşılaştıkları sorunlardan biri olan “Okul yemekleri” ile ilgili katılımcılardan biri; **4-B/K:** “...çocuğum okulda dağıtılan yemekleri yemek istemiyor. Açıkçası ben de okulda

dağıtılan yemekleri çok sağlıklı bulmuyorum...” şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Başka bir katılımcı benzer şekilde, 3-C/K: “...okulda verilen yemekler çok sağlıksız ve çocuğum yiyemediği için eve aç bir şekilde geliyor...” şeklinde görüş bildirmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “çocuğun kendisi” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 3-C/K: “...çocuğum anaokuluna başladıktan sonra davranışlarında bir değişiklik oldu ve eskisi gibi söz dinlemiyordu...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı; 5-A/E: “...okulla ilgili ne zaman sohbet etmeye çalışsam hep kendisinin mağdur olduğu hikayeler anlatıyordu fakat öğretmeniyle görüştüğümde ise çocuğumun okulda arkadaşlarına zarar verdiğini öğrendim...” şeklinde çocuğuyla ilgili yaşadığı sorunu dile getirmiştir. Başka bir katılımcı ise 3-C/K: “...çocuğumun uyku problemi var. Yorgun olduğu günlerde bile geç saatlere kadar uyumuyor ve sabah uyandırıp okula göndermekte çok sorun yaşıyoruz...” şeklinde çocuğunun uyku problemi ile ilgili sorununu ifade etmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “sınıf mevcudu” ile ilgili katılımcılardan biri, 5-A/K: “...çocukların kalabalık sınıflarda bir arada olmalarından kaynaklı sağlık sorunları (bulaşıcı hastalıklar, bitlenme vb.) görülmektedir...” şeklinde görüşünü ifade etmiş, başka bir katılımcı; 3-B/E: “...biz evde iki üç çocukla zorla baş edemiyorken bir sınıfta öğretmenin 25-30 çocukla birlikte velileriyle de ilgilenmek zorunda kalması bence çok zor ve büyük bir sorun...” şeklinde görüş bildirmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “okula uyum” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 4-B/E: “...başlarda okula uyum sağlayamadığı için okula gitme konusunda çok isteksizdi...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı da 4-C/K: “...ilk başlarda uyum sorunu yaşadığı için okula gitmek istemiyordu ve onu ikna etme konusunda zorlanıyordum. Uyum sürecinde günümün büyük bir bölümünü okulun bahçesinde geçirdim...” diyerek bu konuda yaşadığı sorunu dile getirmiştir.

Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “salgın hastalık” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 4-A/K: “...çocuğum kışın tamamını neredeyse hasta olarak geçirdi, tam iyileşti deyip okula gönderdiğimde de hastalığı başka çocuklardan kapıp tekrar hastalanıyordu...” şeklinde çocuğunun hastalanması ile ilgili yaşadığı sorunu ifade etmiş, benzer şekilde başka katılımcılar; 2-C/K: “...okulda bir salgın başlayınca çocuğum bir daha iyileşemiyordu...” şeklinde, bir diğer katılımcı da 5-A/K: “...bir salgın olduğunda çocukların tamamı hastalanıyordu ve bu çok uzun sürüyordu...” şeklinde salgın hastalıklarla ilgili karşılaştıkları sorunu ifade etmişlerdir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “öğretmen ve okul idaresi” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 1-C/K: “...en büyük sorunu çocuğumun öğretmeni ile yaşadım. Hem çok ilgisizdi hem de çocuğuma çok ağır cezalar veriyordu (sürekli telefonuyla vakit geçirme, tuvaletini altına yaptığı için annen gelene kadar tuvalette bekleme, tuvalet eğitimini alana kadar okula gelmeme vb.)...” şeklinde öğretmenle yaşadığı sorunları dile getirmiş, başka bir katılımcı; 3-C/K: “...çocuğum okulda yaptıklarıyla ilgili hiçbir şey anlatmıyordu, öğretmeni de grupta bir şey paylaşmıyordu. Öğretmenin çok ilgisiz olduğunu düşündüğüm için okul idaresinden çocuğumun sınıfının değiştirilmesini istedim olmaz dediler” benzer şekilde yaşadığı sorunu dile getirmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “hijyen” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 5-A/K: “...tuvaletlerin çok hijyenik olmaması, temiz içme suyunun olmaması gibi sebeplerden ötürü en büyük sorunun hijyen olduğunu düşünüyorum. Çocukların suyu bittiğinde ya susuz kalıyorlar ya da şebeke suyundan içmek zorunda kalıyorlar...” şeklinde hijyen ile ilgili sorunu dile getirmiş, başka bir katılımcı 4-C/K: “...çocuğum bazen eve üstü başı, iç çamaşırı kirlenmiş bir şekilde geliyordu, bu durumu öğretmenine söylediğimde de yardımcı personel olmadığı için bu tür durumların yaşandığını söylüyordu...” şeklinde görüş bildirmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “okulun fiziki yapısı” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 4-C/K: “...sınıflar çok küçük ve dışarda oyun oynayabilecekleri bir alan yok...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı da 5-A/K: “...ihtiyaç durumunda çocukların kıyafetlerini değiştirebilecekleri bir alan yok...” diyerek yaşadığı sorunu dile getirmiştir. Velilerin karşılaştıkları bir diğer sorun olan “çocuğumun sınıf arkadaşları” alt teması ile ilgili katılımcılardan biri; 3-C/K: “...çocuğum bazen okula gitmek istemiyordu, sebebini sorduğumda da arkadaşlarının kendisine vurduğunu ve evden getirdikleri oyuncakları kendisiyle hiç paylaşmadıklarını söylüyordu...” şeklinde yaşadığı sorunu dile

getirmiş, benzer şekilde başka bir katılımcı da **5-A/K**: “...en büyük sorunumuz arkadaşlarıyla anlaşamamasıydı. Hemen hemen her hafta sınıftaki arkadaşlarından bazılarıyla sorun yaşıyordu...” diyerek çocuğunun diğer çocuklarla yaşadığı sorunu dile getirmiştir.

Velilerin karşılaştıkları sorunlardan “diğer veliler” ve “aile etkinlikleri” alt temaları ile ilgili katılımcılardan biri diğer velilerle ilgili sorununu; **4-A/K**: “...bazı konularda aileler çok umursamaz davranıyordu. Örneğin kış aylarında hastalanan çocukların okula gönderilmemesi gerektiği sınıf Whatsapp grubunda belirtilmesine rağmen bazı aileler çocuklarını hasta bir şekilde okula gönderiyorlardı...” diyerek bu konudaki sorununu dile getirmiş bir diğer katılımcı da **5-A/K**: “...çocukların kendi aralarında yaşadıkları sorunlarda ailelerle işbirliği yapma konusunda öneride bulunmama rağmen velilerin çoğu bu öneriyi umursamadı, ancak sorun kendilerini ilgilendirdiğinde sesleri çıkabiliyordu...” şeklinde diğer velilerle yaşadığı problemi dile getirmiştir. Başka bir katılımcı da ailelerle ilgili **5-A/K**: “...sınıf whatsapp grubunda her kafadan bir ses çıkıyor, herkes kendi işine yarayacak önerilerde bulunuyor ve bazı veliler öğretmeni baskı altına almaya çalışıyordu...” diyerek bu konuda yaşadığı sorunu dile getirmiştir. Aile etkinlikleri ile ilgili yaşadığı sorunu katılımcılardan biri **5-A/K**: “...çalışan bir anne olduğum için okulda velilerle yapılan etkinliklerin çoğuna katılamıyorum ve bu durum hem beni hem de çocuğumu çok üzüyor...” şeklinde belirtmiş, başka bir katılımcı ise **5-C/K**: “...çok fazla aile katılım etkinliği istendi ve velilerin çoğu bu durumdan şikayetçi çünkü müsait olmayan veliler var ve zor durumda kalıyoruz...” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Velilerin karşılaştıkları sorunlardan “materyal” ve “okul servisi” alt temaları ile ilgili katılımcılardan biri **4-B/K**: “...sınıfta bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak materyal yok...” demiş bir diğer katılımcı da benzer şekilde **5-A/K**: “...sınıfta çocuklar oyuncak yüzünden bazen sorun yaşıyor, öğretmenle konuştuğumuzda da sınıfta yeteri kadar materyalin olmadığını söylüyordu...” şeklinde materyal eksikliği ile ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir. Servis sorunu ile ilgili katılımcılardan biri **5-A/E**: “...okul eve biraz uzak olduğu için çocuğu okul servisine verdik, gününün yaklaşık 40-50 dakikası serviste geçiyordu ve belli bir süre sonra kaba kelimeler kullanmaya başladı...” şeklinde servis ile ilgili yaşadığı sorunu dile getirmiştir.

Tablo 7

Velilerin Süreç İçinde Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Ürettikleri Çözümler

Tema	Alt Temalar	f
Üretilen Çözümler	Öğretmen ve İdare İle İş Birliği	24
	Bireysel Çabalar	10
	Yakın Çevrem	8
	Milli Eğitim Müdürlüğü	4
	Diğer Veliler İle İş Birliği	2

Üretilen çözümlere ilişkin verilere bakıldığında, velilerin büyük bir çoğunluğunun karşılaştıkları sorunları öğretmen ve idare ile iş birliği yaparak çözmeye çalıştıkları görülmektedir. Bunun yanında karşılaştıkları sorunlara bireysel çabalarıyla çözüm üretmeye çalışan veliler olduğu gibi, eğitimci arkadaşları, eş, dost ve akrabalarının görüşlerine başvuran, Milli eğitime müdürlüğüne başvuran ve diğer velilerle iş birliği yaparak çözmeye çalışan veliler de bulunmaktadır. Bu tema ve alt temalarla ilgili katılımcı görüşlerine bakıldığında:

Öğretmen ve idare ile iş birliği yapıyorum diyen bir katılımcı; **4-C/K**: “...öğretmen ve idareyle sürekli diyalog halindeyim ve sağlıklı bir iletişim kuruyoruz...” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Başka bir katılımcı **3-C/K**: “...öğretmeniyle iş birliği yapıyorum. Örneğin sınıftaki kaynaştırma öğrencisine öğretmenin yönlendirmesiyle bir oyuncak alıp hediye etmesini istedim ve bir daha sorun yaşamadı...” şeklinde öğretmenle sürekli iş birliği yaparak sorunu çözdüğünü ifade etmiştir. Bu konuda başka bir katılımcı **4-B/K**: “...öğretmenden destek alıyoruz ve eşimle beraber mümkün olduğunca öğretmenin söylediklerini uygulamaya çalışıyoruz...” diyerek

öğretmenle iş birliği konusundaki hassasiyetini dile getirmiştir. Karşılaştığım sorunları kendi bireysel çabalarımla çözmeye çalışıyorum diyen katılımcılardan biri **1-C/K**: “...bazı sorunları öğretmen ve idareyle çözmeye çalıştım ama olmadı. Ben de çocuğuma bazı setler alarak evde etkinlik yaptırmaya başladım...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı da **5-A/K**: “...çocuğumu servisten alarak kendim götürüp getiriyorum...” diyerek servis sorununu bu şekilde çözdüğünü belirtmiştir. Başka bir katılımcı çocuğun sosyalleşememesi ile ilgili sorunu **5-A/K**: “...fırsat buldukça dışarda zaman geçirmeye çalışıyor ve özellikle çocuğumuzun akranları ile zaman geçirebileceği ortamları tercih ediyoruz...” diyerek bu şekilde bir çözüm bulunduğunu ifade etmiştir. Karşılaştığım sorunlara yönelik yakın çevreme danışarak çözüm üretiyorum diyen katılımcılardan biri **1-C/K**: “...çözemediğim bazı sorunları öğretmen olan iki kardeşime danışarak çözmeye çalışıyorum...” şeklinde ifade etmiş, başka bir katılımcı da **5-A/K**: “...karşılaştığım bazı sorunları bilgi ve tecrübelerine çok güvendiğim öğretmen arkadaşlarıma danışarak çözmeye çalışıyorum...” diyerek karşılaştığı sorunlara bu şekilde çözüm bulmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Karşılaştığım sorunlara yönelik Milli eğitim müdürlüğüyle görüşerek çözüm üretiyorum diyen katılımcılardan **3-C/K**: “...okul idaresi ve öğretmenler ile çözemediğimiz bazı sorunlar için milli eğitim müdürlüğüne başvuruyoruz...” diyerek görüşünü ifade etmiştir. Karşılaştığım sorunlara yönelik velilerle iş birliği yaparak çözüm üretiyorum diyen katılımcılardan biri **5-A/K**: “...bazı sorunları sınıfın whatsapp grubunda konuşarak olası çözümler belirliyor ve en makul olanı hayata geçiriyoruz. Bunun dışında sınıftaki birçok eksikliği veliler olarak kendimiz hallettik...” şeklinde ifade etmiş bir diğer katılımcı da **5-C/K**: “...birçok sorunu biz veliler kendi aramızda konuşarak çözmeye çalıştık. Örneğin materyal desteği, sınıf temizliği vb. sorunları veliler olarak biz çözdük...” diyerek karşılaştığı bu sorunu velilerle iş birliği yaparak çözdüğünü belirtmiştir.

Tablo 8

Velilerin Daha Yararlı Bir Okul Öncesi Eğitim İçin Belirttikleri Öneriler

Tema	Alt Temalar	f
Öneriler	Beslenme Konusunda Düzenleme	16
	Etkinliklerin Çeşitlendirilerek Zenginleştirilmesi	11
	Sınıf Mevcutlarının Düşürülmesi	10
	Hijyen ve Sağlık Konularında Hassasiyet	9
	Öğretmen ve İdarecilerin Değerlendirilmesi	9
	Aile Katılım Etkinliklerinin Artırılması	6
	Okulun Fiziki Yapısının Desteklenmesi	4
	Okul Öncesi Eğitimin Yaygınlaştırılması	3
	Tam Gün Eğitim Veren Okulların Açılması	2
	Sınıflara Materyal Desteğinin Sağlanması	2
	Okullarda Yardımcı Personelin Bulundurulması	2
	Okul Saatlerinin Güncellenmesi	2
	Okulda Psikolog veya PDR Öğretmenlerinin Bulundurulması	1

Tablo incelendiğinde velilerin daha yararlı bir okul öncesi eğitim için belirttikleri önerilerin başında; beslenme ile ilgili düzenleme, sınıf mevcutlarının düşürülmesi, hijyen ve sağlık konusunda hassasiyet, öğretmen ve idarecilerin değerlendirilmeleri ve aile katılım etkinliklerinin artırılması gibi konular gelmektedir. Bunların yanında okulun fiziki açıdan desteklenmesi, etkinliklerin çeşitlendirilmesi, sosyal ve dil gelişime ağırlık veren etkinliklere yer verilmesi, yaygınlaştırma çalışmaları, materyal desteği, okul saatleriyle ilgili düzenleme ve okullarda psikolog, PDR öğretmenlerinin de yer alması gibi önerilerin olduğu da görülmektedir. Velilerin daha yararlı bir okul öncesi eğitim için ifade ettikleri öneriler doğrudan alıntılanarak aşağıda verilmeye çalışılmıştır.

Beslenme konusunda öneri sunan katılımcıların hemen hemen tamamı benzer ifadeler dile getirmişlerdir. Bu konuda katılımcılar okulda verilen yemekleri yetersiz ve sağlıksız olduğunu belirterek benzer öneriler sunmuşlardır. Bu öneriler ile ilgili katılımcılardan biri **4-C/K**: *“...okulda daha sağlıklı yemekler verilmeli ya da eski sisteme geri dönlmeli ve çocuklar yemeğini evden götörmelidir...”* şeklinde önerisini dile getirmiş başka bir katılımcı **5-B/E**: *“...okuldaki yemekler çeşitlendirilebilir veya daha sağlıklı menüler oluşturulabilir...”* diyerek benzer bir öneride bulunmuştur. Başka bir katılımcı **4-B/K**: *“...okulda verilen yemekler değıştirilmeli, besin değeri yüksek ve çocukların severek yiyebilecekleri yemekler verilmelidir...”* şeklindeki ifadesinde okulda yetersiz gördüğü yemekler ile ilgili bir öneride bulunmuştur. Okuldaki etkinliklerin çeşitlendirilerek zenginleştirilmesi gerektiğini düşönen katılımcılardan **5-A/K**: *“...çocuklar yapıp yaşadıkları şeyleri kolay kolay unutuyorlar. Onun için çocuklar dört duvarın içine hapsedilmemeli ve bazı şeyleri kendi yapabilecekleri alanlar oluşturulmalıdır...”* şeklinde bir öneri sunmuş, benzer öneri sunan diğör bir katılımcı; **1-C/K**: *“...doğada ve hayvanlarla geçirilen zamanın çocuklar için çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden bu tarz etkinliklere daha fazla yer verilmelidir. Bunun yanında değörler eğitime (yaşlılara saygı, doğa sevgisi, hoşgörü vb.) daha çok yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum...”* şeklinde hem doğa hem de değörler eğitimi ile ilgili önerisini ifade etmiştir. Konuyla ilgili başka bir katılımcı da **3-B/E**: *“...çocukların okulu sevip daha çabuk uyum sağlayabilmeleri için gezi, piknik, sinema vb. farklı etkinliklere de yer verilebilir...”* diyerek önerisini dile getirmiştir. Okul öncesi dönemde İngilizce etkinliklerine de yer verilmesi gerektiğini düşönen katılımcılardan **3-C/K**: *“...çocuklar küçük yaşlarda dil öğrenme becerisine sahip, onun için okul öncesi dönemde İngilizce etkinliklere de yer verilmeli...”* şeklinde bir öneride bulunmuş, başka bir katılımcı da **5-A/K**: *“...İngilizce öğretimi ve zekâ oyunları gibi etkinliklere bu dönemde başlanmalıdır...”* diyerek bu konudaki önerisini ifade etmiştir. Sosyal gelişöme yönelik etkinliklerin artırılması gerektiğini düşönen katılımcılardan biri **5-A/K**: *“...bu yaştaki çocukların sosyalleşmeye ihtiyaçları var. Sosyal etkinliklere daha çok yer verilmeli ve çocuklara sürekli oyun oynatılmalıdır...”* şeklinde, bir diğör katılımcı da **3-C/K**: *“...çocukların sosyalleşebilecekleri etkinliklere daha çok yer verilmelidir...”* diyerek bu konudaki önerilerini dile getirmişlerdir. Sınıf mevcudu ile ilgili öneri sunan katılımcıların görüşleri paralellik göstermektedir. Katılımcıların tamamı sınıftaki öğrenci sayısının azaltılması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri **5-A/K**: *“...sınıf mevcutları gerçekten çok kalabalık, sayı azaltılmalı ve bir sınıfta en fazla 15 öğrenci olmalıdır...”* şeklindeki ifadeyle bir sınıfta ideal olduğunu düşöndüğü öğrenci sayısını önermiş, başka bir katılımcı da niteliğö vurgu yaparak **5-C/K**: *“...kaliteli bir eğitim için sınıf mevcutlarının mutlaka düşürölmesi gerekir...”* şeklindeki önerisini ifade etmiştir. Sağlık ve hijyen ile ilgili katılımcıların önerilerine bakıldığında; çocuk sağlığı, sınıf, tuvalet ve okul temizliğı gibi bazı önerilerin olduğı görölmektedir. Öne çıkan katılımcı görüşlerine bakıldığında katılımcılardan biri **5-A/K**: *“...çocuklar belirli aralıklarla sağlık taramasından geçirilmeli, hasta çocuklar tedavileri bitene kadar okula gönderilmemelidir. Buna ek olarak okullar da temizlik açısından sürekli kontrol edilmelidir...”* şeklindeki ifadeyle hem sağlık hem hijyen ile ilgili öneride bulunmuştur. Başka bir katılımcı benzer şekilde **2-C/K**: *“...okullar sağlık açısından daha donanımlı hale getirilmeli ve okulların temizliğı sürekli kontrol edilmelidir. Salgın hastalık dönemlerinde daha iyi tedbirler alınmalıdır...”* şeklinde önerisini dile getirmiştir. Öğretmen ve idarecilerin denetlenip değörlendirilmesi gerektiğini belirten katılımcılardan biri; **3-C/K**: *“...öğretmen ve idareciler sürekli denetlenmeli, işini layıkıyla yapanlar ödüllendirilmeli, yapamayanlara da gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır...”* şeklinde görüş bildirmiştir. Aile katılımı etkinliklerinin arttırılması ile ilgili bir katılımcı; **5-A/K**: *“...velilere yönelik eğitimler verilmeli ve veliler öğörmene çok fazla müdahale etmemelidirler...”* şeklinde bir öneride bulunmuş, başka bir katılımcı; **5-A/K**: *“...aile katılımını gerektiren etkinliklerde çalışan ebeveynlerin durumları da göz önünde bulundurulmalı ve buna yönelik planlamalar yapılmalıdır...”* şeklinde bir öneride bulunmuştur.

Okulun fiziki yapısı ile ilgili katılımcıların önerilerine bakıldığında katılımcılardan biri **5-A/K**: *“...daha donanımlı okullar yapılabilir ve mevcut okullar donanımsal olarak değıştirilebilir.*

Bunun yanında okul bahçeleri daha etkili kullanılabilir...” şeklinde görüş bildirmiş, başka bir katılımcı benzer şekilde 5-A/K: “...gördüğüm bütün anaokullarının bahçeleri hemen hemen aynı ve pek kullanışlı değil. Okul bahçeleri (oyun alanları, çocuk havuzu, evcil hayvanlar, spor alanları vb.) biraz daha verimli hale getirilmelidir...” diyerek bu konudaki önerisini dile getirmiştir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiğini düşünen katılımcılardan 4-C/K: “...her mahallede en az bir tane tam donanımlı bir anaokulu olmalıdır...” derken, bir diğer katılımcı 5-C/K: “...okul öncesi eğitim zorunlu ve ücretsiz olmalıdır...” şeklinde önerilerini ifade etmişlerdir. Tam gün eğitim veren okulların olması gerektiğini düşünen katılımcılardan; 5-A/K: “...çalışan ebeveynlere yönelik bazı düzenlemeler yapılabilir. Tam gün eğitim veren okulların ya da sınıfların açılması iyi olur...” şeklinde yaşadıkları sorunla ilgili önerisini ifade etmiştir. Sınıflara materyal desteği verilmesi gerektiğini düşünen bir katılımcı; 5-A/K: “...öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bütün materyaller olmalı ve okullara daha fazla oyuncak gönderilmelidir...” diyerek bu konudaki önerisini dile getirmiştir. Okullarda yardımcı personelin bulundurulması gerektiğini düşünen katılımcılardan 5-A/K: “...küçük çocuklar hastalık açısından hassas oldukları için anaokullarına yeteri kadar temizlik personeli verilmelidir...” şeklinde, bir diğer katılımcı 3-C/K: “...eskiden bakıcı ablalar vardı. Çocukların beslenme, tuvalet vb. ihtiyaçlarına yardımcı olabilecek ablalar tekrar çalıştırılmalı...” diyerek bu konudaki önerilerini ifade etmişlerdir. Okulun başlama saati ile ilgili bir katılımcı 5-B/E: “...okula gidiş saatleri güncellenebilir ve biraz daha ileri alınabilir...” şeklinde önerisini belirtmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin sorun olarak gördükleri konulardan birinin veli, öğretmen ve idareci yaklaşımı olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, bazı veli, öğretmen ve idarecilerin okul öncesi eğitim ve okul öncesi öğretmenine karşı bazı önyargılarının olduğu düşüncesine sahip oldukları söylenebilir. Öğretmenlere göre veliler ve okul öncesi eğitim hakkında çok fazla bilgisi olmayan bazı meslektaşları, okul öncesi öğretmenini bakıcı, okul öncesi eğitim kurumlarını da çocuğun bırakıldığı önemsiz bir yer olarak görmektedirler. Alan yazında mevcut araştırma sonucunu destekleyen (Can & Kılıç, 2019; Kaya, 2013; Zayimoğlu Öztürk vd., 2015; Zembat, 2012) farklı çalışmalar da yer almaktadır. Bu durum farklı meslek gruplarına sahip veliler için kabul edilebilir olsa da ülkemizde tüm öğretmen adaylarının lisans döneminde aldıkları gelişim ve öğrenme, eğitime giriş vb. dersler kapsamında okul öncesi dönemin bilişsel, dil, psikomotor ve sosyal gelişim açısından önemli bir dönem olarak ele alındığını göz ardı ettikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sorun olarak gördüğü bir diğer önemli konunun da materyal eksikliği olduğu söylenebilir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu ihtiyaç duydukları birçok materyalin eksik olduğunu, bazı katılımcılar da değişik parça ve ebatlardaki yapboz, akıl ve zekâ oyun setleri vb. materyallerinin olmadığını belirtmişlerdir. Alan yazında materyal eksikliği ile ilgili mevcut bulguyu destekleyen çalışmalar (Can & Kılıç, 2019; Sabancı vd., 2018; Tükel, 2017) bulunmaktadır. Bazı öğretmenlerin sene içinde doldurmaları gereken bazı evrakları zaman kaybı ve gereksiz bir yük olarak gördükleri söylenebilir. Bazı katılımcılar evde kendileri veya çocukları için ayırmaları gereken zamanı evrakları yetiştirmek için geçirdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca ders sürelerini fazla ve teneffüslerin olmayışını bir sorun olarak gören öğretmenlerden bazıları bu durumu, diğer öğretim kademeleriyle karşılaştırarak çalışma koşullarının ağır olduğu ve haksızlığa uğradıkları düşüncesine sahip oldukları söylenebilir. Alan yazında mevcut bulguyla benzer sonuçlar (Arslan, 2023; Sabancı vd., 2018) elde eden farklı çalışmalar yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok yakındıkları sorunlardan biri de sınıf mevcutlarının çok kalabalık oluşudur. Özellikle fiziki şartları elverişsiz ve sınıfları küçük olan okullarda görev yapan öğretmenler, bu durumu nitelikli bir okul öncesi eğitimin önündeki en büyük engellerden biri olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Sınıf mevcutlarının kalabalık olmasını OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development, 2009) başarısızlığın

en önemli sebeplerinden biri olarak belirtmiştir. Alan yazında belirtilen sorunu destekleyen (Arı & Deniz, 2008; Çakır, 2013; Kubanç, 2014; Yaman, 2010; Zurawsky, 2003) farklı çalışma sonuçları da bulunmaktadır. Öğretmenlerin sorun olarak gördüğü bir diğer konu da yardımcı personel eksikliğidir. Öğretmenler sınıf mevcutlarının kalabalıklığı, ders aralarının olmaması, bazı bireysel (insani) ihtiyaçlarının giderilmesi ve sınıf temizliği gibi gerekçelerle yardımcı bir personele ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Alan yazında yer alan bazı çalışmalarda da (Ağgöl Yalçın & Yalçın, 2015; Arslan, 2023; Kılıç, 2019; Sabancı vd., 2018) benzer sonuçlar elde edilmiş, yardımcı personel eksikliğini, ders sürelerinin fazla ve ders aralarının olmamasının çocuk ve öğretmenler açısından olumsuz sonuçlar doğurduğunu belirlemişlerdir. Fiziki ortam sorunu ile ilgili bazı öğretmenlerin, okulun genel olarak (bahçe, sınıflar, mutfak, tuvaletler vb.) yetersiz buldukları bazılarının da sınıfları oluşturmaları gereken öğrenme merkezleri için yetersiz buldukları belirlenmiştir. Alan yazında fiziksel şartlar ile ilgili benzer sorunların tespit edildiği çalışmalar mevcuttur (Can & Kılıç, 2019; Kerem & Cömert, 2005; Sabancı vd., 2018; Tükel, 2017). Araştırmaya katılan öğretmenlerin bazıları MEB'in sadece kazanım bazlı program oluşturduğunu, günlük eğitim akışlarında yer alması gereken kazanım, etkinlik vb. her şeyin öğretmenlere bırakıldığını aynı okulun farklı sınıflarında bile farklı uygulamaların olduğunu bu yüzden okul öncesi eğitimde bir standardın olmadığını belirtmişlerdir. Bazı öğretmenlerin aile eğitimi ile ilgili, velilerin okul öncesi eğitimin önemi ve bu dönemde yapılan etkinlikler ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları düşüncesine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu nedenle aile ile iş birliği yapmaları gereken bazı durumlarda ailelerin isteksiz olduğu ve bu durumun öğretmenlerin işini zorlaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında aile katılımının istenen düzeyde sağlanmamasının nedenleri arasında aile tutumu ve ilgisizliği, okul ve öğretmenlerin iyi bir iletişim kuramaması gibi nedenler sayılmaktadır (Ağgöl Yalçın & Yalçın, 2018; Rocha Lopes vd., 2015; Yıldırım & Dönmez, 2008; Wang, 2014). Bazı öğretmenlerin, meslektaşlarının sosyal medyada beğenilmek veya velilere yaranmak için yanlış uygulamalara yöneldiklerini ifade ederek öğretmenler arasında gereksiz bir rekabetin oluşmasından yakındıkları belirlenmiştir. Ulaşılan bir diğer sonuç öğretmenlerin MEB'in dağıttığı ücretsiz yemekleri sağlıksız ve özensiz bulduklarıdır. Türkiye'de yeni bir uygulama olduğu için alan yazında bu sonucu destekleyen farklı çalışmalar yer almasa da okul öncesi dönemde sağlıklı ve dengeli beslenmenin önemine değinen (Arslan & Pekşen Akça, 2012; Kutluay Merdol, 2008; Özyürek vd., 2013) çalışmalar yer almaktadır. Öğretmenler MEB'in gönderdiği kaynak kitapları da çok basit ve yetersiz bulmaktadırlar. Bazı öğretmenlerin, sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından dolayı yeterince zaman ayıramama, bunun yanında özel eğitimin ayrı bir uzmanlık gerektirdiği için bu konuda yardıma ihtiyaç duyma, velilerin bu durumu kötüye kullanma vb. gerekçelerle kaynaştırma öğrencilerinin olmasını da bir sorun olarak gördükleri belirlenmiştir. Alan yazında mevcut araştırma sonucunu destekleyen, öğretmenlerin bu konuda kendilerini yetersiz hissettikleri, alan uzmanlarının yardımına ihtiyaç duydukları (Altun & Gülben, 2009; Gök, 2009; Sargın & Sünbül, 2002; Yavuz, 2005) çalışma sonuçları bulunmaktadır. Bazı öğretmenlerin hijyen ile ilgili, okuldaki ortak kullanım alanlarını ve sınıfları yeterince temiz bulmadıklarını, bu durumun sağlık açısından da olumsuz sonuçlar doğurabileceği endişesi yaşadıkları belirlenmiştir. Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmaları ile ilgili MEB'in attığı adımların yanlış olduğunu düşünen katılımcıların olduğu belirlenmiştir. Örneğin bazı katılımcılar, okul öncesi eğitim kurumlarının sayısını arttırmak yerine sınıf mevcutlarının artırılması, sınıf niteliği taşımayan bazı alanların sınıfa dönüştürülmesi, gerekli altyapı çalışmalarının yapılmadığı vb. konularda niteliğin göz ardı edildiği, niceliğin öncelendiğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler aidatların kaldırılmasının yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda MEB tarafından maddi destek sağlanmazsa okulun bazı küçük ihtiyaçlarının karşılanamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlar doğurabileceği endişesine sahip katılımcı görüşleri belirlenmiştir. Aidat sıkıntısı ve okula verilen ödeneğin azlığından kaynaklanan sorunların yaşandığı çalışma sonuçları (Can & Kılıç, 2019; Sabancı vd., 2018) bulunmaktadır. Dil problemi ile ilgili olarak bazı öğretmenlerin, sınıflarında göçmen çocukların bulunduğu ve hiç Türkçe bilmedikleri için iletişim kurmakta zorlandıkları belirlenmiştir. Okul ve sınıf ortamını bütün gelişim alanlarını destekleyecek, çocuğun ilgi alanlarını tespit etmemizi sağlayacak şekilde çeşitli materyallerle donatılmasının önemli olduğu söylenebilir. Çocuğun

gelişmekte olan özbakım becerilerinin desteklenmesi için daha temiz ortamların, daha ferah ve geniş sınıfların oluşturulması, özellikle tuvalet ve temizlik konusunda çocuklara yardımcı olacak personel istihdamı öğretmen ve velilerin bu konudaki kaygılarını azaltacağı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim öğretim yılı içinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin ürettikleri çözümlere bakıldığında; öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun idare ile iş birliği yaparak çözüm bulmaya çalıştıkları söylenebilir. Ayrıca bazı öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları bireysel olarak çözmeye çalıştıkları, bazılarının veliler ile iş birliği yaparak, bazılarının da daha tecrübeli ve bilgisine güvendikleri meslektaşlarından yardım isteyerek çözmeye çalıştıkları sonucuna varılabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için belirttikleri önerilere bakıldığında öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun aile eğitim çalışmalarına daha çok yer verilmesi gerektiği görüşünde birleştikleri söylenebilir. Özellikle sene başında öğretmenler, okul idareleri ve okul rehber öğretmenleri tarafından okul öncesi eğitimin önemi, eğitim öğretim sürecinde yapılacaklar, veli ve öğretmenlerden beklentiler gibi konular ile ilgili verilecek eğitimlerin süreci kolaylaştıracağı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında ailelerin okul öncesi eğitimin öneminin farkına varma ve okul öncesi eğitim kurumları ile iş birliği yapmalarının sonucunda çocukların edindiği bilgilerin kalıcılığında artış olduğunu, sürecin daha verimli geçtiğini ve iletişim probleminin azaldığını destekleyen çalışmalar (AÇEV, 2003; Ağgöl Yalçın & Yalçın, 2018; Cömert & Güleç, 2004; Çetinkaya, 2010; Kök vd., 2007; Murray vd., 2015) bulunmaktadır. Öğretmenlerin niteliği arttırmak için belirttikleri bir diğer öneri de öğretmenlere yıl içinde kalabalık sınıflarla baş etmelerine, sınıf ve çocukların temizliğine, sınıfta oluşabilecek küçük kazaların kontrol edilmesine yardımcı olacak bir yardımcı personelin tahsis edilmesidir. Alan yazında yardımcı personel ihtiyacı ile ilgili çalışma sonuçları (Can & Kılıç, 2019; Marvin vd., 2003; Sabancı vd., 2018) bulunmaktadır. Öğretmenlerin belirttikleri başka bir öneri de ders sürelerinin düzenlenmesidir. Öğretmenler aralıksız beş saat etkinlik yaptırmanın yorucu olduğunu hem kendilerinin hem de öğrencilerin motivasyonlarını düşürdüğünü belirtmişlerdir. Sınıf mevcutlarının düşürülmesi ile ilgili öğretmenler, okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı arttırılarak okullardaki öğrenci sayılarının düşürülmesinin her çocuğa ayrılacak zamanı da arttıracığından niteliğin de sağlanacağını belirtmişlerdir. Alan yazında ideal sınıf mevcutlarının başarıyı etkilediği sonucuna ulaşan çalışmalar (Can & Kılıç, 2019; Kök vd., 2007; OECD, 2009) bulunmaktadır. Öğretmenler ortak kullanım alanlarının daha elverişli ve sınıflardaki öğrenme merkezlerinin tamamının oluşabilmesi için okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesinin niteliği de arttıracığını belirtmişlerdir. Alan yazında fiziksel şartların niteliği etkilediğini belirten çalışma sonuçlarına ulaşılmıştır (Can & Kılıç, 2019; Kurşunlu, 2018; Sabancı vd., 2018). Öğretmenler öğrencilere, kendilerine veya ailelerine ayırmaları gereken zamanın bir kısmını da çok da önemli görmedikleri bazı evrak işlerine ayırdıklarını, bu durumun motivasyonlarını düşürdüğünü belirterek evrak yüklerinin azaltılması gerektiğini belirtmişlerdir. Toplumun okul öncesi öğretmenleri ile ilgili yanlış algıyı değiştirmek için MEB tarafından bazı etkinlik ve seminerler düzenlemesinin yararlı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler MEB tarafından gönderilen ücretsiz yemekler ile ilgili de bir düzenlemenin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler gönderilen menülerin daha sağlıklı ve çocuğun gelişimine uygun olarak hazırlanmasını ya da eskiden olduğu gibi beslenme işini okul ve öğretmenlere bırakılmasının daha doğru olacağını belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili daha verimli olması açısından öğretmenler, özel eğitim kurumlarında olduğu gibi kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıflara da bir özel eğitim öğretmenin belirli gün ve saatlerde okul öncesi öğretmenine eşlik etmesini önermişlerdir. Yaygınlaştırma çalışmalarında gerekli özenin gösterilmediğini belirten öğretmenler, okul öncesi eğitim kurumlarının sayılarının arttırılmasının, gerekli donanımın sağlanmasının, bireysel ve bölgesel farklılıkların daha çok göz önünde bulundurulması gerektiğinin ve okul öncesi eğitimin zorunlu olmasının daha doğru olacağını belirtmişlerdir. Alan yazında mevcut bulguyu destekleyen farklı çalışma sonuçları da yer almaktadır (Can & Kılıç, 2019; Gedikoğlu, 2005; Yıldız, 2013). Bulgulardan hareketle okul öncesi eğitim için hazırlanan

eğitim programlarının bölgesel farklılıklar göz önünde bulundurularak bir bütünlük içinde uygulanması ve standartlaşmanın sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer durum, farklı fakülte ve bölümlerden okul öncesi öğretmenliğine atanmalar olduğu için öğretmen yetiştirme politikaları için de söylenebilir. Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin belirttiklerinden hareketle daha nitelikli bir okul öncesi eğitim için, çocukların yaratıcı ve eleştirel düşünebilme becerilerini geliştiren daha karmaşık ve yeterli miktarda materyal desteğine ihtiyaç duydukları söylenebilir. Benzer şekilde öğretmenlerin ulusal ve uluslararası eğitimdeki yeni gelişmelerden haberdar olmak, kendi alanlarında daha yetkin bireyler olmak vb. konularda öğretmenlere hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Kerem ve Cömert'in (2005) yılında yaptıkları çalışmada öğretmenlerin kendilerini yenilemek için hizmet içi eğitimden yararlanmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan velilere ait bulgulara bakıldığında en çok okul yemekleri ile ilgili sorun yaşadıkları söylenebilir. Velilerin çocuklarının okul tarafından verilen yemekleri yiyemediklerini ve bu yüzden eve aç geldikleri konusunda sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Alan yazında okul öncesi dönemde sağlıklı ve dengeli beslenmenin önemine vurgu yapan farklı çalışma sonuçları (Arslan & Pekşen Akça, 2012; Kutluay Merdol, 2008; Özyürek vd., 2013) mevcuttur. Bazı veliler çocukları anaokuluna başladıktan sonra aykırı bazı davranışlarda (huysuzluk, inatlaşma, uyku problemi vb.) bulunmaya başladıkları ve bunu düzeltmek için yoğun çaba sarfettiklerini belirtmişlerdir. Bunun dışında istenmeyen durumların yaşanacağı endişesiyle sınıf mevcutlarının kalabalık olması veliler açısından tespit edilen sorunlardan biri olduğu söylenebilir. Eğitim öğretim sürecinin ilk haftası olan okula uyum haftasının, özellikle çekirdek ailelerde yalnız büyüyen ya da içekapanık çocukların velileri için uzun ve yorucu geçtiği söylenebilir. Çocukların çok sık hastalanmaları ve eğitim öğretim sürecinde bulaşıcı hastalıklardan dolayı iyileşme sürelerinin uzamasının önemli bir sorun olarak görüldüğü söylenebilir. Bazı velilerin öğretmen ve okul idaresi ile farklı konularda sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Bunların yanında bazı velilerin okulla ilgili temizlik, fiziki yapı ve materyal eksikliği gibi konularda sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların aynı sınıfta eğitim gördükleri arkadaşları, okul veya sınıfla ilgili ortak alınması gereken kararlarda veliler arasında yaşanan fikir ayrılıkları, aile katılım çalışmaları ve okul servisleri gibi durumları velilerin sorun olarak gördükleri söylenebilir. Bazı çalışmalarda (Özkan, 2014; Üstübal, 2015) aile katılım çalışmaları ebeveynlerin ihtiyaç ve uygunlukları gözetilerek hazırlandığında tüm velilerin katılım sağladıkları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan velilerin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin ürettikleri çözümlere bakıldığında; velilerin çoğunun sorunları çözmek için öğretmen ve idare ile iş birliği yaptıkları, bazı velilerin de sorunlara kendilerinin çözüm üretmeye çalıştıkları sonucuna varılabilir. Ayrıca bazı velilerin bilgisine güvendikleri eğitimci yakınlarının desteğine başvurdıkları, bazılarının milli eğitim müdürlüğüne başvurdıkları ve bazılarının da diğer velilerle iş birliği yaparak sorunları çözmeye çalıştıkları söylenebilir.

Velilerin daha kaliteli bir okul öncesi eğitim için önerilerine bakıldığında; daha sağlıklı besinleri içeren yeni menülerin oluşturulması veya eski sistemle devam etmelerinin daha yararlı olacağını düşündükleri sonucuna varılabilir. Bunun yanında daha yararlı bir eğitim için sınıf mevcutlarının mutlaka düşürülmesi gerektiği veliler tarafından belirtilen bir diğer öneri olduğu söylenebilir. Alan yazında nitelikli bir okul öncesi eğitim için sınıf mevcutlarının fazla olmaması gerektiğini belirten çalışma sonuçları (Can & Kılıç, 2019; Kök vd., 2007; OECD, 2009) bulunmaktadır. Son yıllarda artan bulaşıcı hastalıklara yönelik velilerin, okul idarelerinin ve öğretmenlerin hijyen ve bulaşıcı hastalıklar konusunda süreci daha iyi yönetmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bazı veliler okul idarecileri ve öğretmenlerin belirli aralıklarla denetlenip değerlendirilmesinin okul öncesi eğitimin niteliğini arttıracaklarını düşünmektedirler. Velilerin bir kısmının aile katılımı etkinliklerinin, bir kısmının yabancı dil etkinliklerinin bir kısmının da bilişsel ve sosyal gelişim ile ilgili etkinliklerin arttırılması gerektiği şeklinde öneri sundukları söylenebilir. Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiğini belirten veliler; tam gün eğitim veren okulların açılması, anaokullarında psikolog ve PDR öğretmenlerinin de olması, okullarda

öğretmene yardımcı olacak personellerin de bulundurulması, sınıflara materyal desteğinin sağlanması ve okula gidiş geliş saatlerinin güncellenmesi gerektiğini önermişlerdir.

Öğretmen ve velilerin materyal eksikliği, beslenme, sınıf mevcutları, temizlik ve fiziki ortam gibi konularda benzer sorunlar dile getirdikleri belirlenmiştir. Bunun yanında bazı öğretmenler veli yaklaşımını, bazı veliler ise öğretmen ve idarecilerin yaklaşımlarını bir sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Böyle bir durumun görülmesinin nedeni öğretmen ve veli arasındaki iletişim eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmen ve velilerin karşılaştıkları bazı sorunlara yönelik ifade ettikleri önerilerin yanı sıra araştırma kapsamında şu önerilerde bulunulabilir.

Okul öncesi eğitim sadece çocuğun yararlandığı bir eğitim olarak düşünülmemekte, bu eğitimin diğer önemli paydaşları olan velilerin de bu süreçteki eğitimin öneminden faydalanmaları ve okul ile iş birliği içinde çalışmalarını gerektiği bilinmektedir. Bu konuda aile eğitimi ile ilgili daha ciddi adımlar atılarak, özellikle dezavantajlı bölgelerdeki ebeveynlerin bilinçlendirilmesi ve sürecin aktif birer üyesi olmaları sağlanabilir.

Okul öncesi eğitimde niteliği arttırmak için, gerekli şartları sağlayan yeni okulların yapılması ve eski binaların restore edilmesi, sınıf mevcutlarının düşürülmesi, donanımlı kaynak ve materyallerin sağlanması, okul ve sınıflarda destek personelinin bulundurulması yararlı olabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmalarına hız verilebilir.

Öğretmenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda ve sürekli değişip güncellenen bilgilere sahip olabilmeleri için sağlanan hizmet içi eğitimler önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle halihazırda sunulan hizmet içi eğitim çalışmaları daha da yaygınlaştırılarak bütün öğretmenlerin bu eğitimlerden istifade etmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ağgöl Yalçın, F. & Yalçın, M. (2018). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitimin sorunlarıyla ilgili görüşleri (Ağrı İli Örneği). *Elementary Education Online* 17(1), 367-383. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.413784>
- Altun, T. & Gülben, A. (2009). Okul öncesinde özel gereksinim duyan çocukların eğitimindeki uygulamalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 28, 253-272.
- Anne Çocuk Eğitim Vakfı (2003). *Erken çocukluk eğitimi politikaları: yaygınlaşma, yönetim ve yapılar toplantısı raporu*. https://www.acev.org/wpcontent/uploads/2017/11/erken_cocukluk_egitimi_politikaları_yaygınlaşma_yönetim_yapılar_toplantısı.pdf
- Anne Çocuk Eğitim Vakfı (2009). *Türkiye’de erken çocukluk eğitimi: Erişim, eşitlik ve kalite*. <https://www.acev.org/directory/turkiyede-erken-cocukluk-egitimi-erisim-esitlik-kalite-raporu/>
- Argon, T. & Akaya, M. (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2), 413-430.
- Arı, R. & Deniz, E. (2008). *Sınıf yönetimi*. Maya Akademi Yayınları.

- Arslan, E. (2023). *Okul öncesi eğitimde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin eğitim bileşenlerinin görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmapaşa Üniversitesi.
- Arslan, R. & Pekşen Akça, R. (2012). Çocukların eğitiminde rol model oluşturacak olan eğitimci ve usta öğretici adaylarının beslenme alışkanlıkları. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 101-119.
- Balat, G. U. (2011). Sınıf yönetimi kavramı ve sınıf yönetim modelleri. Balat, G. U. & Bilgin, H. (Ed) *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi*. (ss. 1-14), Eğiten Kitap.
- Başal, H. A. (2005). *Okulöncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. Morpa Kültür Yayınları.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. (2. Baskı). Siyasal Kitabevi.
- Brooks, J. E. (2004). Family involvement in early childhood education: A descriptive study of family involvement approaches and strategies in early childhood classrooms. [Unpublished doctoral dissertation]. University Of South Caroline, *Dissertation Abstracts International*, 65(08), 2890A. (UMI No. 3142799).
- Burger, K. (2010). How does early childhood care and education affect cognitive development? An international review of the effects of early interventions for children from different social backgrounds. *Early Childhood Research Quarterly*, 25(2), 140-165.
- Can, E. & Kılıç, Ş. (2019). Okul öncesi eğitim: Temel sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim (Özel Sayı)*, 48(1), 483-519.
- Carneiro, P. & Heckman, J. (2003). *Human capital policy*. NBER Working Paper Series 9495, 1-127. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=434544
- Cinoğlu, M., Arslantaş, H. İ. & Öztürk, M. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarının velilerden taleplerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 375-393.
- Cömert, D. & Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: Öğretmen-aile-çocuk ve kurum. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 131-1.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). CA: SAGE Publications.
- Çakır, S. A. (2013). Sınıf mevcudunun 2005 öğretim programlarının başarısına etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 313-328.
- Çetinkaya, B. (2010). *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve sorunlar* (Bahçelievler İlçesi Örneği). [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Demiriz, S., Karadağ, A. & Ulutaş, A., (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımı*. Anı Yayıncılık.
- Denizel Güven, E. & Cevher, F. N. (2005) Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(18), 1- 21.
- Dunst, C. J., & Dempsey, I. (2007). Family–professional partnerships and parenting competence, confidence, and enjoyment. *International Journal of Disability, Development, and Education*, 54(3), 305–318.

- Durmuş Çelebi, M. & Akkaya, D. (2011). 2006 Okul öncesi eğitim programının uygulanmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Kayseri İli Örneği). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 255-272.
- Erkan, S. & Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 94-106.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66-80.
- Gök, G. (2009). *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Güler, D. & Bıkmaz, F. H. (2002). Anasınıfta fen etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2), 249-267.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-17.
- Kaya, N. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları araştırma raporu. https://www.academia.edu/6954387/Okul_%C3%96ncesi_%C3%96%C4%9Fretmenlerin_in_Ya%C5%9Fad%C4%B1klar%C4%B1_Sorunlar_ve_Hizmet_%C4%B0%C3%A7i_E_%C4%9Fitim_%C4%B0htiya%C3%A7lar%C4%B1_Ara%C5%9Ft%C4%B1rma_Raporu E.T: 10.02.2024.
- Kerem, E. A. & Cömert, D. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitimin sorunları ve çözüm önerileri. *Eurasian Journal of Education Research*, 21, 155-172.
- Kılıç, Ş. (2019). *Okul öncesi eğitimde temel sorunlar ve çözüm önerileri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Kırklareli Üniversitesi.
- Kışalı, Z. & Gültekin-Akduman, G. (2024). Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağlık düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 28-45. <https://doi.org/10.37217/tebd.1287358>
- Kohl, G., Lengua, L.J. & McMahon R.J. (2000). Parent involvement in school conceptualizing multiple dimensions and their relations with family and demographic risk factors. *Journal of School Psychology*, 38(6), 501-523.
- Konca, A. S. (2020). Velilerin okul öncesi eğitim hakkında görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 892-902.
- Kök, M., Küçükoglu, A., Tuğluk, M. N. & Koçyiğit, S. (2007). okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum İli Örneği). *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
- Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 7(31), 675-688.
- Kurşunlu, E. (2018). *Türkiye’deki okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Kutluay Merdol, T. (2008). *Okul öncesi dönem çocuklarının beslenmesi*. Hacettepe Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü, Klasmat Matbaacılık.

- Marvin, C., LaCost, B., Grady, M. & Mooney, P. (2003). Administrative support and challenges in Nebraska public school early childhood programmes: Preliminary study. *Topics in Early Childhood Special Education* 23(2003), pp. 217-228.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013) *Okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş aile destek eğitim rehberi (OBADER)*. MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Miles, M., B. & Huberman, A., M. (2021). *Nitel veri analizi*. (S., A. Altun ve A. Ersoy, Çev.; 4. baskı). Pegem Akademi. (Orijinal eser yayımlanma tarihi: 1994).
- Murray, E., McFarland-Piazza, L., & Harrison, L. J. (2015). Changing patterns of parent–teacher communication and parent involvement from preschool to school. *Early Child Development and Care*, 185(7), 1031-1052.
- Organisitaion for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2009). *Bir bakışta eğitim göstergeleri*. (Türkçe Özet). <https://www.memurlar.net/common/news/documents/150586/43638890.pdf>
- Oktaç, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları. Okul öncesi dönem*. Epsilon Yayınları
- Özer, M., K. ve Özer, D., S. (2006). *Çocuklarda motor gelişim*, Nobel Yayın Dağıtım.
- Özyürek, A., Begde, Z. & Özkan, İ (2013). Okul öncesi dönem çocukların beslenmesi konusunda ebeveyn görüşlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Hakemli Beşerî ve Akademik Bilimler Dergisi*, 2(4), 130-144
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. CA: Sage Publications.
- Rocha Lopes, D., Van Putten, C. M. & Moormann, P. P. (2015). The impact of parental styles on the development of psychological complaints. *Europe's Journal of Psychology*, 11(1), 155-168.
- Sabancı, A., Altun, M. & Uçar Altun, S. (2018). Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre anasınıfı eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(82), 339-385.
- Saklan, E. (2011). *Türkiye’de okul öncesi eğitim politikaları, finansmanı*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Sargın, N. ve Sünbül, A. M. (2002). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen tutumlarının (çeşitli değişkenler açısından) incelenmesi. *XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*. (ss. 1-16). KKTC: Yakın Doğu Üniversitesi.
- Sarıışık, D. (2019). *Okul öncesi eğitime yönelik özel harcamalar: Muğla ili Menteşe ilçesi örneği*. [Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Taner Derman, M. & Başal, H. A. (2010). Cumhuriyetin ilanından günümüze türkiye’de okulöncesi eğitim ve ilköğretimde niceliksel ve niteliksel gelişmeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 560- 569.
- Tezel Şahin, F., Avcı, N. Ve Turla, A. (1997). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin sorunlarının incelenmesi. *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*, (Cilt 1, ss. 316-339). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tükel, A. (2017). *2013 Okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

- Üstübal, Ö. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarının aile-öğretmen arasındaki iletişim ve işbirliğine etkisi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Wang, H. (2014). The relationship between parenting styles and academic and behavioral adjustment among urban Chinese adolescents. *Chinese Sociological Review*, 46(4), 19-40.
- Yaman, E. (2010). Kalabalık sınıfların etkileri: Öğrenciler ne düşünüyor? *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 403-414.
- Yavuz, C. (2005) *Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Yazar, T. & Erkuş, S. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimi ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 196-211.
- Yıldırım, M. C. & Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma: İstiklal ilköğretim okulu örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Güncellenmiş 12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2013). *Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Yolcu, H. & Yeşilyurt Yalçın, E. (2020). Ailelerin erken çocukluk bakımı ve eğitimi dönemi eğitim harcamaları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(30), 2448-2477. <https://doi.org/10.26466/opus.733398>
- Zayimoğlu Öztürk, F., Kaya, N. & Durmaz, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin görev sürecinde yaşadıkları eğitimsel sorunlar ve çözüm önerileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 68-94.
- Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 203-205.
- Zulkarnain, A. H. (2009). School social work in Malaysia: Challenges and prospects. In *Asian School Social Work Seminar*. (pp. 1-12), Tokyo: Social work Research Institute Japan College of Social Work.
- Zurawsky, C. (2003). Class size: research points. *American Educational Research Association Bulletin*, Washington, DC: AERA.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In recent years, preschool education has become one of the main agenda items in our country and significant arrangements have been made in this regard. Especially pre-school education has been addressed in terms of both quality and quantity, and concrete steps have been taken regarding its dissemination. Whether these steps taken are a solution to some ongoing problems related to preschool education has been a matter of debate both by teachers in some educational institutions and by stakeholders in some academic environments. This controversial situation needs to be examined and addressed from a scientific perspective. Based on this, the aim of this research is to determine the views and suggestions of teachers and parents, who are the most important

stakeholders of preschool education, regarding the problems they encounter during the education and training process. It is hoped that the research will contribute to the field in terms of determining possible problems in this sense and developing suggestions. In addition, it is expected to obtain a holistic perspective regarding the views of teachers and parents, who are the main stakeholders of preschool education.

Method

The case study design, one of the qualitative research designs, was used in the research. The study group of the research consists of 8 kindergartens affiliated with the Ministry of National Education located in the center of Mardin in the 2022/2023 academic year, 36 teachers working in these kindergartens, and parents of 25 students continuing their education in these schools. Maximum diversity sampling was used to reflect the diversity of perspectives of teachers and parents on the research topic. In this research, "seniority" for teachers, "educational status" and "differences in their profession" for parents constituted the maximum diversity. In the research, two separate, semi-structured interview forms, one prepared for preschool teachers and the other for parents of children continuing preschool education, were used by the researchers to collect data. Content analysis and descriptive analysis techniques were used together in the research, themes and sub-themes were created, and the opinions and suggestions of teachers and parents on the topic were conveyed with direct quotations. In order to ensure the reliability of the research, the data obtained were examined separately by the researchers and a preschool teacher. The reliability formula suggested by Miles and Huberman, $\text{Reliability} = \text{Consensus} / (\text{Consensus} + \text{Disagreement})$, was used. As a result of the calculation, reliability was calculated as 91.3%.

Results and Discussion

The most frequently mentioned subthemes regarding the theme of the problems that teachers encounter most frequently during the process are seen to be related to the approach of teachers, parents and administrators, lack of materials, paperwork, lesson durations and breaks, classroom sizes, auxiliary personnel and physical environment. In addition to these, there are subthemes such as the lack of a standard in pre-school education, family participation studies, false competition among teachers, free meals and books distributed by the Ministry of National Education, integration students, hygiene, careless dissemination studies, removal of membership fees and language problem. It is seen that the teachers who participated in the research mostly cooperate with the school administration in finding solutions to the problems they encounter during the education and training process. They also stated that they produced their own solutions individually, worked in collaboration with parents, and tried to solve problems by consulting their colleagues. The most frequently mentioned subthemes regarding the views expressed by teachers for a more qualified pre-school education are as follows; family education studies, allocation of auxiliary personnel, regulation of lesson times, reduction of class sizes, improvement of physical conditions of the school and reduction of paperwork burden are seen as subthemes. In addition to these, professional reputation, regulation regarding nutrition, regulation in inclusive education, care in dissemination studies, standardization in preschool education, provision of material support and in-service training support are also included. It is seen that the most common problems experienced by parents in the education and training process are; school meals, problems arising from their own children, class sizes, adaptation to school, epidemic diseases, problems with teachers and school administrators. In addition to these, problems such as hygiene, physical structure of the school, child's classmates, other parents, family activities, materials and school transportation are also the main problems determined from the participant views. When the data regarding the solutions produced are examined, it is seen that the majority of parents try to solve the problems they encounter by cooperating with the teacher and the administration. In addition, there are parents who try to find solutions to the problems they encounter with their individual efforts, as well as parents who seek the opinions of their educator friends, spouses, friends and relatives, who apply to the National Education Directorate and who try to solve them

by collaborating with other parents. The main suggestions that parents make for a more beneficial pre-school education are; arrangements regarding nutrition, reducing class sizes, sensitivity regarding hygiene and health, evaluation of teachers and administrators and increasing family participation activities. In addition to these, it is seen that there are suggestions such as supporting the school physically, diversifying the activities, including activities that focus on social and language development, dissemination studies, material support, arrangements regarding school hours and the presence of psychologists and counseling teachers in schools. Pre-school education is not considered as an education that only the child benefits from, it is known that parents, who are other important stakeholders of this education, should also benefit from the importance of education in this process and work in cooperation with the school. In this regard, more serious steps can be taken regarding family education, especially in disadvantaged areas, to raise awareness and to ensure that parents become active members of the process. In addition, in order to increase the quality of preschool education, it may be useful to build new schools that meet the necessary conditions and to restore old buildings, to reduce class sizes, to provide well-equipped resources and materials, and to have support personnel in schools and classrooms.